

Leto XXI. Stev. 116
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Lest izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

V. SKUPŠČINA STALNE KONFERENCE MEST je končala delo

Za novega predsednika je izvoljen dr. Marijan Dermastija

Sarajevo, 18. maja (Tanjug). V. skupščina stalne konferen-
ce mest in mestnih občin, ki se
je začela predvčerajšnjim v Sa-
rajevu, je danes končala delo.
Sprejeli so predlog, naj bi
nove skupščine enkrat na leto
načisto dvakrat na leto in naj bi
imelo članov predsedstva nara-
stalo od 7 na 11. Skupščina je tudi
nove predstavništvo, naj pošlje
XII. kongresa Mednarodne zveze
mest v Rimu ter na skupščini
Zvez mest Anglije in Zahodne
Nemčije. Skupščina je potrdila
dosedanjo predsedstva o
ustanovitvi naziva generalnega
predsednika stalne konference.
Predstavnik združenja mestnih
komitetov podjetij Dušan Milić
za predsednik Zveze društva ur-
banistov ing. Branko Petrović
na imenu svojih združenj po-

zdravila sklep, da postanejo mest-
ne strokovne komunalne službe
strokovna posvetovalna telesa
konference mest. Z ustanovitvijo
teh svetov bodo upostavili po-
trebno koordinacijo Stalne konfe-
rence mest s strokovnimi zdru-
ženji mestnih komunalnih služb
zaradi urejanja komunalnih vpra-
šanj, ki so jih doslej na Stalni
konferenci zastavljali.
Na koncu so s tajnim glasov-
anjem in na skupen predlog
predstavnikov nekaterih mest iz-
volili za predsednika konference
— dr. Marijana Dermastija, pred-
sednika MLO Ljubljane, za pod-
predsednika Miloša Milića, pred-
sednika MLO Beograda, ter Vje-
česlava Holjevca, predsednika
MLO Zagreba. Za člane predse-
dstva so bili izvoljeni predsednik
MLO Sarajeva Dane Olbina,
predsednik MLO Skoplja Vasi

Djorgov, predsednik MLO Tito-
grada Iko Mirković, predsednik
MLO Reke Edo Jarda, predsednik
MLO Novega Sada Todor Jo-
vanović, predsednik MLO Niša
Moma Milanović, predsednik MLO
Kranja Vinko Hafner in predse-
dnik MLO Virovitice Josip Treber.
Na koncu so sklenili, da bo
VI. skupščina Stalne konference
mest v Ljubljani.

Raab terja čimprejšnje uveljavljenje državne pogodbe

Dunaj, 18. maja (AFP). Av-
strijski kancler Julius Raab je
davi na izrednem kongresu Ljud-
ske stranke izrazil prepričanje,
da bo začela državna pogodba o
Avstriji veljati v začetku poletja.
Nadalje je rekel, da bi bilo ko-
ristno, da bi avstrijske parlamen-
tarne delegacije obiskale glavna
mesta štirih velesil, da bi izrazile
to željo Avstrije, in pripomnil,
da »postane celo najboljši prijatelj
nadlega, če ostane predlog
v hiši«. »Za nas bi bilo zelo važ-
no,« je rekel na koncu kancler
Raab, »če bi parlamenti štirih ve-
lesil ratificirali avstrijsko držav-
no pogodbo pred počitnicami.«

Zaključki Vincenta Auriola

po njegovem potovanju po Jugoslaviji in obisku pri
našem predsedniku republike

Pariz, 18. maja (AFP). »Franc-
ce Soir« je objavil članek Vin-
centa Auriola o njegovem ne-
davnem potovanju v Beograd.
Pod naslovom: »Maršal Tito mi
je dejal: Gledišča Francije in
Jugoslavije so si podobna, na
določenih področjih pa so cilji
obeh dežel enaki« piše bivši
predsednik republike:

Razumevanje med Beogradom
in Parizom se mi zdi ne le za-
željeno, marveč tudi mogoče.
Močno želim, da se izgadijo vsi
nesporazumi in da bi bližnje

potovanje maršala Tita v Fran-
cijo obrodilo gospodarske, fi-
nančne in kulturne sporazume,
ki bodo ustrezali koristim naših
dveh dežel. Neodvisna Jugosla-
vija, v polnem razmahu graditve,
ki jo vsako leto pristo obišče
več sto tisoč turistov, prijatelj-
ca Francije, ki hoče z njo sode-
lovati — ta država je nujna za
varnost, obrambo in ravnesje
v Evropi. Enako bi bilo nesmi-
selno kakor nepravilno zavra-
čati njeno podporo.«

Vincent Auriol opozarja, da
bo v kratkem razložil svoje
mnenje o tem, kako lahko Ju-
goslavija prispeva k ustvaritvi
svobodne Evrope, k obnovi za-
upanja med narodi in organizi-
ranju miru. Na koncu omenja
častni predsednik Svetovne fede-
racije bivših borcev tudi jugo-
slavansko-sovjetske odnose.

V korist svetovnega miru

Moskovska »Pravda« o bližnjem sestanku naših in sovjetskih državnikov
v Beogradu in o nadaljnji normalizaciji odnosov med obema državama

Moskva, 18. maja (Tanjug). Današnja »Pravda« objavlja
uvodnik o bližnjem sestanku sovjetskih in jugoslovanskih
državnikov v Beogradu. V njem poudarja, da so miroljubni
narodi, predvsem narodi Sovjetske zveze in Jugoslavije, ki
so neposredno zainteresirani na bližnjih pogajanjih, z odo-
bravljanjem sprejeli to napoved, ker pripisujejo velik pomen
ureditvi vprašanj, o katerih bodo razpravljali na bližnjem
sestanku v Beogradu. Pisec uvodnika pripominja, da je
predsednik Tito poudaril pomen tega sestanka in rekel:
»Cilj pogajanj ni časovna ureditev, da bi nekako odpravili
sedanji položaj, marveč upostavitev čvrstega temelja, na
katerem naj v prihodnje slone mednarodni odnosi sploh.«

»Pravda« piše, da je življenje
pokazalo, da je skaletev normal-
nih stikov med Sovjetsko zvezo
in Jugoslavijo za nekaj let samo
koristila sovražnikom miru in da
sta sodelovanje in prijateljstvo
med narodi obeh dežel v skladu
ne le s koristimi teh narodov,
marveč tudi z zahtevami svetov-
nega miru.
Casnik izraža prepričanje, da
bi utegnili biti normalizacija
sovjetsko-jugoslovanskih odnosov
in okrepitev prijateljstva med
obema deželama zelo važna za
nadaljnje popuščanje mednarod-

ne napetosti in za vzpostavitev
praktičnega sodelovanja med
vsemi deželami. Potem je v uvodni-
ku rečeno:

»Bližnja pogajanja v Beogradu
naj bi seveda predvsem privedla
do zboljšanja stikov med Sovjet-
sko zvezo in Jugoslavijo kot drž-
avama. Na tem torišču so ne-
dvomno dane ugodne možnosti.
Z zadovoljstvom lahko ugotovi-
mo, da so v obeh državah skupna
gledišča v tako važnih vprašanjih
zunanje politike, kakor so ena-
kopravnost in nevmešavanje v
notranje zadeve drugih dežel,
priznavanje možnosti mirne ko-
ekistence in sodelovanja med
državami z različnimi družbeni-
mi sistemi, boj za omejitve v
oboroževanju in prepoved atom-
ske bombe, preprečevanje vojne
in udržitve miru.

V nadaljevanju »Pravda« po-
jasnjuje komentarje zahodnega
tiska in diplomatskih krogov v
zvezi z napovedanim obiskom so-
vjetske delegacije v Beogradu.
V nadaljevanju komentarija piše
»Pravda«: »Sovjetska zveza ima
potrebno razumevanje za željo
Jugoslavije, da bi imela normal-
ne stike z vsemi državami. Nor-
malizacija stikov med Jugoslavijo
in Sovjetsko zvezo nikakor ne
pomeni in ne more pomeniti po-
slabljanja stikov z drugimi drž-
avami.«

Sovjetska zveza je daleč od
tega, da bi si prizadevala, da bi
ureditev stikov z Jugoslavijo upo-
rabila za poslabšanje mednarod-
nega položaja. Nasprotno, Sovjet-
ska zveza želi z ureditvijo tega
vprašanja prispevati k popuščanju
mednarodne napetosti. Na-
daljnje zboljšanje odnosov med

Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo
narekujejo koristi obeh držav in
splošno koristi skupnega boja za
utrditve svetovnega miru. Seve-
da ne moremo zanikati, da so
bistvene razlike med nami v
pojmovanju nekaterih pomemb-
nih vprašanj družbenega razvoja.
Dejstvo, da prevladuje v Ju-
goslaviji družbena lastnina nad
proizvajalnimi sredstvi, da sta
glavna razreda v Jugoslaviji de-
lavskega razreda in delovni kmetje,
ki imajo borbene revolucionarne
in patriotske tradicije, da je med
narodi obeh dežel že devno skova-
na globoka kulturna in ideo-
loška skupnost, dejstvo, da ima
delovno ljudstvo Sovjetske zveze
in Jugoslavije skupne temeljne
koristi, koristi mednarodnega de-
lavskega gibanja, skupnost kon-
čnih ciljev delavskega razreda, vse
to kaže, da je dan čvrst temelj za
široko in splošno sodelovanje
med sovjetskimi in jugoslovans-
kimi narodi.«

Na koncu komentarija je reče-
no: »Imamo vse razloge za upa-
nje, da se bo zdaj, ko sta obe
strani izpričali dobro voljo in že-
ljo, da bi se naši stiki zboljšali
na podlagi enakopravnosti in v
obojestransko korist, normaliza-
cija sovjetsko-jugoslovanskih sti-
kov razvijala v smeri, ki ustreza
koristim obeh dežel in koristim
miru.«

Obisk indijskih parlamentarcev

Indijski parlamentarci se posebej zanimajo za našo
delavsko samoupravo v gospodarstvu

Beograd, 18. maja (Tanjug).
V krogih Zvezne ljudske skup-
ščine pravijo, da bo indijska pa-
lamentarna delegacija prišla
31. maja v Jugoslavijo na deset-
dnevni obisk. V delegaciji bo 12
članov indijskega parlamenta,
med njimi namestnik predsednika
Gornjega doma G. Krishna-
murti Rao, ki bo vodil indijsko
delegacijo. V delegaciji bo tudi
tajnik Gornjega doma G. Muker-
dži kot njen tajnik. Devet čla-
nov delegacije pripada Kongresni

stranki, dva sta člana Komun-
istične partije, eden pa član Na-
rodne stranke.

Po začasnem programu ob-
ska bodo prebili indijski parla-
mentarci nekaj dni v Beogradu,
potem pa bodo potovali v več
naših republik, kjer si bodo ogled-
dali najpomembnejša industrijska
in kulturna središča. Na potova-
nju po državi se bodo sestali s
predstavniki delavskih svetov v
podjetjih in krajevnih oblasti, za
kar se zelo zanimajo.

DR. MARIJAN BRECELJ O ZAKLJUČKIH SOLUNSKÉ KONFERENCE

TURISTIČNO SODELOVANJE dežel Balkanskega sporazuma

Beograd, 18. maja (Tanjug). Podpredsednik Izvršnega
sveta Slovenije in predsednik Turistične zveze dr. Marijan Bre-
celj se je danes vrnil z letalom iz Grčije, kjer se je kot
predstavnik Turistične zveze udeležil posvetovanja o neka-
terih vprašanjih turizma med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo.
V izjavi, ki jo je dal sodelavcu »Tanjug«, je poudaril po-
men tega prvega posvetovanja turističnih organov dežel Bal-
kanske zveze.

»Kot pozitivno dejstvo«, je re-
kel dr. Brecelj, »moram poudari-
ti, da je prišlo do tega sestanka
predstavnikov turističnih organi-
zacij treh balkanskih dežel, na ka-
terem smo uredili nekatera kon-
kretna vprašanja turizma. Naše
turistične organizacije so bile po-
vezane že prej, zlasti zadnje leto.
Prav zato in v duhu trojnega so-
delovanja je Turistična zveza Ju-
goslavije predlagala ta sestanek.
Na dva dni trajajočem posve-
tovanju v Solunu smo obravna-
vali vprašanja skupne turistične pro-
pagande v tujini, možnosti kombi-

niranih izletov med tremi deželami
in naposled vsebinsko in oblike
sodelovanja med našimi turistični-
mi organi. V vseh točkah smo do-
segli načelne sporazume. V zvezi z
vprašanjem kombiniranih izletov
smo sklenili, da se bo to sode-
lovanje takoj začelo na področju že-
lezniškega in letalskega prometa.

Glede nadaljnega turističnega
sodelovanja smo se zavezali, da
bomo najmanj enkrat letno skli-
cali sestanke predstavnikov turis-
tičnih organov, na katerih bi ob-
ravnavali razna vprašanja in pri-
pravili ukrepe za pospeševanje tu-

rizma med našimi deželami. Do-
segli smo tudi sporazum, da bo-
mo v prihodnje izmenjevali turis-
tične informacije, sodelovali gle-
de prometnih zvez, raznih turistič-
nih olajšav itd. Na koncu,« je de-
jal dr. Brecelj, »smo dosegli spo-
razum, da bodo naši turistični or-
gani in organizacije sodelovali tu-
di v pospeševanju cestnega pro-
meta.«

Vremenska napoved

Hladnejše oblačno vreme z vmes-
nimi padavinami, ki se bodo pred-
vsem v severozahodni Sloveniji
močno okrepite in bodo na Primor-
skem deloma nevihtnega značaja. V
višinah nad 1000 m snež. V popol-
danskih urah bodo padavine pre-
nehale in se bo postopno razjasnilo.
Temperature se bodo občutno zni-
žale in bodo podnevi med 10 in 15
stopinj; na Primorskem prehodna
burja. V petek toplejše, sončno vre-
me z delno oblačnostjo. Zjutraj v
nižinah megla, v višjih legah nevar-
nost snega.

O gospodarskih stikih z Nemčijo

so se večerj naši parlamentarci in gospodarski voditelji
razgovarjali z zahodnonemškimi gosti

Beograd, 18. maja (Tanjug).
Podpredsednik Zvezne ljudske
skupščine Vladimir Simić je pri-
šel danes v prostorih Ljudske
skupščine svečano kosilo zahodno-
nemški parlamentarni delegaciji.
Pred kosilom so se nemški pa-
lamentarci z vodjo delegacije g.
Gershenmaierjem tri ure razgovar-
jali s funkcionarji Zvezne ljudske
skupščine in Zveznega izvršnega
sveta o sestavi in poslovanju skup-
stovanskem gospodarstvu ter o go-
spodarskem sodelovanju in trgo-
vinskih stikih med Zahodno Nem-

čijo in Jugoslavijo. Razen članov
zahodnonemške delegacije so sode-
lovali pri tem razgovoru z ju-
goslovanske strani predsednik Zvez-
ne ljudske skupščine Moša Pijade,
podpredsednik Zveznega izvrš-
nega sveta Svetozar Vukmanović,
ki je gostom iz Zahodne Nemčije
pojasnil sedanje težave v gospo-
darskih stikih med Jugoslavijo in
Zahodno Nemčijo, dalje podpred-
sednik Zvezne ljudske skupščine
Vladimir Simić, predsedniki in
člani skupščinskih odborov ter
drugi.

TITOVA ŠTAFETA V SLOVENIJI

Z vrha Triglava, s severne in vzhodne meje nosijo pozdrave predsedniku Titu za 63. rojstni dan

Prvi nosilci glavne Titove
šafete LRS so se večerj povzpeli
na vrh Triglava, od koder bodo
posneli čestitke maršalu Titu za
63. rojstni dan. V Vra-
nci jo bodo pozdravili predstavi-
telji političnih organizacij ter
planinci jeseniške komunne in ra-
dovljanskega okraja, republiškega
okraja Partizana in drugi. Po
vrhu Triglava, koder bo tekla šta-
feta, so razobesili zastave. Na Je-
senicah bodo z godbo pričakali
štafeto. V Radovljici se bo glavni
štafeti priključilo še več stran-
skih, prav tako tudi v Kranju.
Lahko so tudi otroci otroških vrt-
cov z Jesenic, Radovljice in Kra-

nja organizirali svojo štafeto.

Včeraj ob 13.30 se je na Glav-
nem trgu v Mariboru zbrala šta-
feta iz Maribora in okolice. Pri-
teklo je sto štafet, ki so jih se-
stavljali člani delovnih kolekti-
vov, rezervnih oficirjev, športnih
društev in drugi. Dve glavni šta-
feti nadaljujeta pot proti Ljubljani.
Sprejemu štafete je prisostvo-
valo blizu tisoč ljudi, predstavni-
ki okrajnih ljudskih odborov,
JLA in drugih organizacij. Poz-
dravni govor je imel podpred-
sednik MLO Maribor tov. Rant,
v imenu JLA pa je štafeto poz-
dravil general Popović.

Primorska štafeta krenila na pot

Bovec, 18. maja. — Navduše-
no pozdravljena od številnih pre-
bivalcev je popoldne ob 14.30 kre-
nila iz Boveca primorska štafeta.
Tolminski nosilci so štafeto pre-
dali goriškimi športnikom na meji
obeh okrajev v Ušniku. Na poti
so bili v vseh večjih krajih miti-
ngi in razne manifestacije. V
Anhovem so nosili štafeto pa-
lico najbolj zaslužni delavci. V
Plavah so prevzeli štafeto člani
Brodarskega društva iz Nove
Gorice ter jo prenesli s kajaki
po Soči do Solkana. Na Trgu Jo-
že Srebrniča je bil velik miting
z bakladno in programom. Štafeto
je pozdravil ter ji v imenu ljud-
stva goriškega okraja izročil po-
zdrave za predsednika Tita pred-
stavniki Okrajne zveze TVD »Parti-
zani« Miha Remec.

Samo na Goriškem je neslo
to štafeto okoli 2000 športnikov,
pripadnikov JLA in članov raz-
nih organizacij. M. D.

Pozdravi tovarišu Titu iz novopriključenih krajev

Buje, 18. maja. Danes popold-
ne ob 16. uri je odšla iz Buje
proti Pazinu štafeta ljudstva novo
priključene Bujsčine, ki nosi
pozdrave hrvatskega prebival-
stva bujskega okraja tov. Titu.
Na njeni poti skozi vasi in na-
selja so jo povsod pristrčno spre-
jeli in ji sporočili tople pozdra-
ve tov. Titu.

Nocoj prispe v Koper druga
šafeta ljudstva novo priključe-
nih krajev — štafeta koprškega
okraja. Davi je krenila iz mejne
vasi Plavljice, ki je bila do lan-
skega oktobra v nekdanji anglo-
ameriški coni STO, po london-
skem sporazumu pa je bila skup-
no s Skofjami in še nekaterimi
vasmi priključena svoji matični
domovini.

V Koprju pripravljajo slovesen
sprejem in slovo od te štafete.

Štafeta graničarjev v Solkanu

Danes ob 17. uri sprejem »Titove šafete« v Ljubljani

Doveščamo vsa ljubljanska društva »Partizan«, športne in
pionirske organizacije ter šole, da prispe »Titova štafeta«
v Ljubljano danes, dne 19. maja 1955 točno ob 17. uri do
okoli 18. ure na Prešernovi cesti pri Narodnem domu.

Prebivalstvo Ljubljane vabimo, da v čimvečjem številu pri-
stane prihodni štafeti in nastopi pionirskih pevskih zborov
pred Narodnim domom.

OKRAJNA ZVEZA DRUŠTEV »PARTIZAN«
ZA MESTO LJUBLJANA IN OKOLICO

III. REDNI OBČNI ZBOR GOSTINSKE ZBORNICE LRS

ŠIROKA RAZPRAVA O PROBLEMH NAŠEGA GOSTINSTVA

Načela samoupravljanja morajo priti še bolj do izraza

Gostinska zbornica za LRS je imela včeraj svoj II. redni občni zbor, ki so se ga udeležili v imenu Izvršnega sveta LRS Zoran Polič in Julij Beltram, predsednik Turistične zveze Slovenije Albert Jakopič in predstavniki drugih zbornic mestnega ljudskega odbora ter sindikalne organizacije gostincev.

V svojem poročilu je predsednik zbornice Stane Renko nazival vrsto aktualnih problemov našega gostinstva. Tako je poudaril, da je bilo z družbenim planom za letošnje leto dosledno uveljavljeno načelo, da gostinstvo ni pridobitna dejavnost. Politika nadaljnjega razvoja gostinstva je prepuščena ljudskim odborom. Kar omogoča hitrejšo reševanje raznih vprašanj. Na temelju novih načel tarifne politike v gospodarstvu se letošnja vrata v gostinstvo že pred leti predlagan odstotni sistem. Čeprav ta sistem še ni popoln, ker ne omogoča premlanjanja prihrankov pri blagu in pri režiji, je vendar pozitiven. Uspeh ne bo izostal, če bo zagotovljena pravična razdelitev ustvarjenega plačnega sklada po storilnosti, strokovnosti in odgovornosti. Nadalje je zbornica predlagala, naj se podjetjem in gostiščem, ki nudijo abonentom hrano in prenočitvene, znižajo družbene obveznosti. To naj bi se upoštevalo zlasti pri določitvi stopnje lokalnega prometnega davka. Gostinstvo je lazi pokazalo večje aktivnosti na področju inozemskega turizma in je kljub kratki sezoni doseglo za 73 milijonov din večji devalni priliv iz turizma kakor prejšnje leto.

RAZVOJ DELAVSKEGA UPRAVLJANJA V GOSTINSTVU

Glede organizacije gostinskega omrežja zagovarja zbornica čim širšo decentralizacijo. Z osamosvojitvijo večjega števila gostišč se je v organizacijo delavskega upravljanja vključilo veliko število delavcev, ki so hkrati neposredno zainteresirani pri uspehu gostišča. Tudi pri večjih podjetjih prihaja vedno bolj do izraza zainteresiranost celotnega kolektiva za razvoj in delo podjetja. Ne moremo pa tega trditviti za tista podjetja, ki imajo v sestavi več gostišč. V teh enotah se načela samoupravljanja ne morejo v celoti uveljaviti, ker imajo vsaka gostišča svoje posebne probleme. Po osamosvojitvi gostišč v splošnem družbenem sektorju je ostalo odprto vprašanje osamosvojitve združnih gostišč, ki v glavnem še vedno poslujejo kot poslovna enota zadrug, kjer ne pridejo do izraza načela samoupravljanja. Poseben problem je tudi vprašanje zasebnega sektorja v gostinstvu. Zaradi ozkega tolmačenja uredbe o gostinskih podjetjih in gostiščih se je ponekod ob reorganizaciji gostinstva in odpravi socialističnega zbirnega zmanjšalo število gostišč. Treba bo veljavne predpise izpopolniti in uveljaviti glede zasebnih gostišč enake pogoje, kakor veljajo v obrtništvu.

POMANJKLJIVOSTI V NAŠEM GOSTINSTVU

Posebno skrb je zbornica posvetila odpravi raznih pomanjkljivosti. Omogočila je nakup kakovitega porcelana, jedilnega pribora in poselje.

Zvišanje plač uslužbencem, ki delajo v zunanji trgovini?

Upravni odbor Zvezne trgovinske zbornice je na zadnjem sestanku sklenil predlagati Zveznemu izvršnemu svetu, naj bi izdal predpise o zvišanju plač samo uslužbencem I. kategorije, ki se ukvarjajo s posli zunanje trgovine, in sicer za 12%.

Še en agregat je začel obratovati

Čačak, 17. maja. Danes je začel poskusno obratovati prvi agregat nove hidrocentrale ob zahodni Moravi v Medjuvršju pri Čačku. Jakost tega agregata je 2500 kWh. Turbino za centralo je izdelalo podjetje Lidestroj, generatorje pa tovarna »Rado Končar«. Gradbena in montažna dela sta izvedli podjetji »Hidrogradnja« in »Cera« v Čačku.

Od prvega »koraka« do začetka izdelovanja v serijah spremlja novo letalo poskusni pilot. Od vožnje po tleh do dvigavanja in od prvega obrata do držnih akrobacij. Naporna je ta pot in včasih traja več let. Pilot stoji zmeraj pred neznanko, nikoli ne ve, kako bo letal z letalom, ki še ni preizkušeno. Letalo mora šele preizkusiti in pozneje pilote vseh letal istega tipa natanko obvestiti in poučiti.

Takšno je delo poskusnega pilota. Poznati mora »dušo« letala, njegovo oko mora biti bistro, zmeraj mora hitro reagirati, biti mora hladnokrven in seveda izredno pogumen. Moti se, kdor misli, da je preizkušnja letala samo vzlet, kratko letanje in spuščanje na tla, kar traja nekaj ur ali dni. Obširen je seznam vsega, kar mora pilot preizkusiti. V poletu preverja tudi projekte konstruktorjev in sadove preizkušanja maket letala v aerodinamičnem predoru.

V letalskem poskusnem središču, kjer vse to opravljajo, ne najdemo starejših ljudi. Poskusni piloti so mladi. Edina izjema je poveljni središča polkovnik Popović, ki bo prihodnje leto marca praznoval 30-letnico letanja.

»DIAGNOSTIK« LETALA

Pot prototipa letala je, kakor pravi poveljnik, podobna otrokovi poti. Korak za korakom stopa v življenje, oprezno ga vodi pilo-

nega porla ter rezervnih delov za hladilne naprave. Večera napredka v tehnični opremi pa ni bilo mogoče doseči, ker domača proizvodnja ne kaže potrebnega zanimanja za te potrebe, uvoz pa je otežen. Dostojni pomanjkljivosti pa izvirajo iz subjektivnih vzrokov, ki se dajo takoj odpraviti. Neurejena skladišča, slaba obratna higiena in podobne pomanjkljivosti niso posledica nezadostne tehnične opreme, marveč so posledica malomarnega odnosa do dela odgovornih uslužbencev in kolektivov. V prihodnosti bo morala zbornica v takih primerih napraviti ustrezne ukrepe, v težjih primerih pa tudi zahtevati spremembo v vodstvu gostišča ali njegovih organov upravljanja. V sezonskih podjetjih se samoupravljanje še ni dovolj razvilo, ker so ta podjetja v mrtni sezoni zaprta ali pa imajo le malenkostni kader. Upravljanje takih podjetij bi se moralo urediti podobno, kakor je to urejeno za sezonska gradbena podjetja. Predsednik Renko je še opozoril, da bodo zbornice v prihodnosti prevzele tudi nekatere upravne funkcije, kar bo zahtevalo čvrstejšo organizacijo zborničnih organov.

IZVAJANJA ZORANA POLIČA

Za predsednikom Renkom je povečal besedo član izvršnega sveta Zoran Polič, ki je najprej govoril o odnosih oblastnih organov do gostinstva. Če je bilo gostinstvo v prvem razdobju razvoja našega socialističnega gospodarstva glede sredstev zastavljeno, je treba ugotoviti, da smo morali v tem razdobju vlagati večje sredstve v industrijo in elektrifikacijo, kar smo še s tem uspešno poročilo za razvoj ostalih gospodarskih panog. Danes, ko so odnosi med gostinstvom in oblastnimi organi preneseni v glavnem na okraje, imajo okrajni ljudski odbori vse možnosti, da podpro gostinstvo. Tov. Zoran Polič se je strinjal s kritiko v letnem poročilu, ker naš ljudski odbor posredno nimajo znanjaja v kolektive manjših gostišč, da bi ta gostišča dalj v upravljanje delavcem na temelju pravih. Povalno se je izrazil o prizadevanju Gostinske zbornice, da se eno gostinskih uslugam ne dvigalo in se pridruži kritiki glede kompleksnosti v administrativnih odnosih, zlasti kadar gre za dajanje poročil in za finančno posredovanje, kakor tudi s kritiko različnega odnosa gostinskega delavca do inozemskih turistov v primerjavi z domačimi. Naposled pa je poudaril velik pomen pravičnega nagradjanja za zboljšanje storilnosti v gostinstvu.

V več ur trajajoči razpravi so številni delegati začeli vrsto poročil vprašanj. Tako so razpravljali o nekaterih zdravstvenih gostinskih podjetjih, ki so jih prevzela zdravstvena ustanova, ki pa navzile temu poseljuje kakor gostinska podjetja. Razpravljali so o potrebi uvoza najnovejših tehničnih opreme, o težavah pri nabavi brezalkoholnih pijač, o lokalnem prometnem davku, o prepovedi predelave mesa v gostinskih obratih za lastne potrebe, o gostiščih zaprtega tipa oziroma klubih, ki poseljuje kakor gostišča, o pomanjkanju turističnih sob in hotelskih kapacitet, o popustih, ki se dajejo inozemskim turistim in birojem, o udeležbi gostinstva pri prilivu deviz, o prodaji vina in o prekrščenju v vinom pod firmo proizvajalcev in zadržnikov, o pretiranih zahtevah godbenikov in o pretiranih plačah, ki jih nudijo posameznim podjetja posameznim kvalificiranim delavcem, o potrebi večje elastičnosti glede penzijskih cen v predsezoni in posezoni in o mnogih drugih vprašanjih.

USTANOVLJEN JE SKLAD ZA KADRE V GOSTINSTVU

Občni zbor je sprejel sklep, da se v skladu s veljavnimi predpisi ustanovi pri Gostinski zbornici sklad za kadre. V sklad bodo gostinska podjetja in gostišča vplačevala 2,5 promila od doseženega prometa po obliki prometnega davka. Sredstva tega sklada so namenjena vzdrževanju gostinske šole ter njenih delavcev in šolskega

Življenje tvegajo

več jih je, tem zanesljivejši je dokaz, da je bil pregled temeljit. Pravijo, da v nekaterih slovečih svetovnih tovarnah letal letalo

Pozneje proučuje razne podrobnosti, najmanjši in največji hitrost, višino, moč vzletanja, lastnosti na poletu v različnih pogojih, delovanje instrumentov. Pilot mora biti pri tem »diagnostik« in z raznimi posebnostmi v skladu s svojim opazovanjem opozarjati na pomanjkljivosti letala.

Na prototipu se piloti med preizkušanjem menjajo, poslušajo ugotovitve in s poročajo konstruktorjem in tovarni, kako je z letalom. In kakor otroci preboli mnoge bolezni, tako imata tudi letalo svoje pomanjkljivosti. Čim

Internata, kakor tudi za kritje stroškov za dvig gostinskih kadrov. V upravni odbor sklada bo delegirala Gostinska zbornica tri člana, dva člana bo delegirala sindikalna organizacija gostincev, nadaljnja dva člana pa bo imenoval Izvršni svet LRS. Glede organizacije zborničnih organov je bil sprejet sklep, da se ustanovi odbor za organizacijska vprašanja s stalnimi komisijami za gostinstvo, za kolodvorske restavracije, za samostojna gostišča in za zasebna gostišča. Izvoljen je bil nov upravni odbor, za predsednika pa je bil ponovno izvoljen dosedanji predsednik Stane Renko.

Rezultati reorganizacije trgovine na Hrvaškem

Z letne skupščine Trgovinske zbornice za Hrvatsko

Trgovinska zbornica za LR Hrvatsko je imela v ponedeljek v Zagrebu svojo tretjo redno letno skupščino, na kateri so obravnavali vrsto aktualnih vprašanj. Poročilo, ki je bilo predloženo običnemu zboru, obravnava predvsem vprašanje ureditve trgovske mreže po izvršeni reorganizaciji. Med drugim ugotavlja, da je imela ta reorganizacija poleg pozitivnih rezultatov tudi negativne strani. Marža v trgovini na drobno se je sicer zmanjšala, prav tako je manjši odstotek materialnih stroškov, vendar pa je slika drugačna, če upoštevamo skupno razliko v ceni, ki jo zaračunata trgovina na delo in trgovina na drobno. Zbornica je sestavila takšno analizo za tekstilno stroko, živila, sadje in zelenjavo ter barvo in lake. Maloprodajna mreža navedenih strok je l. 1953 kupovala 88 % blaga neposredno od proizvajalcev, lani pa le 34 %, ker manjše samostojne trgovine, ki so nastale po reorganizaciji, ne morejo same nabavljati blaga neposredno pri proizvajalcu in so pri nakupu navezane na grosistično trgovino kot posrednika. Vse to je končno povečalo skupne stroške trgovine od proizvajalca do potrošnika. Skupna razlika v ceni se je v navedenih strokih dvignila od 8,4 % v letu 1953 na 9,6 % v lanskem letu. Ta večja razlika v ceni pa je predstavljal v zadnjem lanskem četrtletju znesek 41 milijonov din.

Na skupščini je predsednik zbornice Rudolf Kurelić med drugim podal nekaj misli o vprašanju družbenega upravljanja v trgovini, zlasti o sodelovanju potrošnikov v upravnih organih posameznih trgovskih podjetij in trgovin. Tu bodo morda nastale težave, zlasti kadar bo treba v teh organih sklepati o nabavi blaga in o prodajnih cenah, vendar bo to imelo na posledel le pozitivne rezultate. V zunanjetrgovinskih podjetjih, ki se ukvarjajo z izvozom proizvodov določenih tovarn, bo vsakogar koristno, če bodo pri upravljanju teh podjetij sodelovali predstavniki tovarn. V praksi imamo že nekaj takih primerov, kakor je na pr. »Jugoriba«, kjer sestavljajo poslovni odbor tudi predstavniki tovarn ribjih konzerv, ali podjetje »Exportdrvo«, kjer sodelujejo v poslovnem odboru proizvajal-

Življenje tvegajo

več jih je, tem zanesljivejši je dokaz, da je bil pregled temeljit. Pravijo, da v nekaterih slovečih svetovnih tovarnah letal letalo

Pilot Miloslavjević

bolj cenijo, če so ga morali večkrat predelati. Preizkušnja traja najmanj šest mesecev, običajno pa 3 do 5 let.

USPEHI NAŠEGA DESETLETNEGA GOSPODARSKEGA RAZVOJA

NOVI IZDELKI JUGOSLOVANSKE INDUSTRIJE

Več kot 80 strojnih tovarn ter tovarn za predelavo kovin in električnih potrebščin bo letos začelo izdelovati mnogo novih izdelkov, ki jih bodo uporabljali v gospodarstvu, v industriji in kmetijstvu. Zvezna industrijska zbornica obvešča, da je največ novih izdelkov namenjenih široki potrošnji.

Beograjsko podjetje za radioindustrijo »Nikola Tesla« bo poslovalo na trg radijske aparate z vdelanimi gramofoni, izdelane prvikrat v naši državi. Podjetje »Nikola Tesla« bo izdelovalo te aparate ob sodelovanju z zagrebško radioindustrijo in holandskim

podjetjem »Phillips«. Zagrebška radioindustrija bo izdelovala gramofone za enega izmed tipov novih radijskih aparatov »Tesla-RGL«, medtem ko bo gramofone za drugi tip »Tesla-RGDVA« uvozila iz Holandske. Razen tega bodo elektroindustrijska podjetja izdelovala še druge nove izdelke. Inštitut za elektroizvedbe v Ljubljani je začel izdelovati televizijske sprejemnike ter televizijske aparate za prenos filmov in aparate za prenos živih slik, s čimer bo omogočeno, da bo v bližnji bodočnosti uvedena televizija tudi pri nas.

V mestih, kjer uporabljajo centralno kurjavo, bodo lahko že prihodno zimo uporabljali avtomatske kotle za centralno gretje, ki jih bo v drugi polovici letošnjega leta izdelovala zagrebška tovarna ventilacijskih naprav »Ventilator«. Vrhu tega bodo začeli izdelovati tako imenovane termogenske aparate za gospodinjstvo ter nove električne peči z napetostjo 110 in 220 voltov, ki jih bo izdelovalo elektroindustrijsko podjetje »Elip« v Zemunu.

Domača industrija bo začela izdelovati tudi dele in naprave, ki jih bodo uporabljali v proizvodnji trolejbusov, avtobusov, kamionov in letal. Zemunsko podjetje »Ikarus« bo razen novih tipov letal in jadrarnih letal izdelovalo karoserije za avtobuse in trolejbusove po konstrukciji dunaj-

skega »Saurerja« in italijanskega »Alfa Romeo«. To podjetje bo izdelovalo tudi svoje avtobuse in nove tipe hladilnic. Zagrebška »Avtokaroserija« bo v letošnjem drugem četrtletju dobavila domačim tovarnam prve razkošno izdelane karoserije za turistične avtobuse. Subotička tovarna koles »Partizan« bo začela izdelovati turistične motociikle z dvotaktnim motorjem jakosti 125 cm³, tovarna »Ivo Lola Ribar« v Zelenikuu pa bo ob sodelovanju s tovarno »21. maj« v Rakovici izdelovala majhne motociikle tipa »Vespa«. Prototip tega motociikla bo izdelan konec maja.

K izboljšanju in napredku telefonskega prometa, zlasti v velikih mestih, bo veliko pripomogla zagrebška tovarna telefonskih naprav »Nikola Tesla«. Le-ta bo izdelovala več novih tipov avtomatskih hišnih central in central za medkrajevni promet ter poseben tip avtomatske železnike telefonske centrale.

Uspeh jugoslovanskih pevcev v Belgiji

Na mednarodnem pevskem natečaju v Verviersu v Belgiji sta dobila prvi nagradi še dva jugoslovanska solista. Članica ljubljanske Opere Vilma Bukovec je dobila prvo nagrado v skupini za solista, član zagrebške Opere Radolf Franzl pa v skupini za tenor. S tretjo kvalificiranimi solisti iz beograjske Opere mezzosoprano Biserko Cvejić in baritonistom Vladetom Dimitrijevićem so na zaključnem tekmovanju sodelovali štirje jugoslovanski pevci.

Pomembno znanstveno odkritje naših zdravnikov

Odkrili so nov virus, ki povzroča doslej pri nas nepojasnjeno bolezen

V zadnji številki publikacije Svetovne zdravstvene organizacije »Bulletin of the world health organization« so bili objavljeni prispevki štirih naših zdravnikov, ki so po dolgotrajnem proučevanju odkrili nov virus encephalitisa, povzročitelja bolezni centralnega živčnega sistema. To je pri nas prvo originalno znanstveno odkritje na področju nalezljivih bolezni, ki zasluži še večjo pozornost, ker se ta bolezen v različnih oblikah pojavlja na vseh kontinentih ter jo povzročajo deloma različni, deloma med seboj sorodni virusi. Novo znanstveno odkritje je zato tudi pomemben prispevek k mednarodnemu proučevanju bolezni encephalitisa.

Ze od leta 1947 dalje je docent ljubljanske infektološke klinike dr. Milko Bedjančič opazoval posebno obliko meningitisa, ki se je pojavljala na strogo omejenem teritoriju v Sloveniji, ne da bi se v vseh naslednjih letih bistveno razširila na večje področje. Bolniki so prihajali v ljubljansko kliniko iz predelov južno od Savinjskih Alp, posebno iz ljubljanskega, kamniškega in kranjskega območja. Meja tega področja, kjer oboljevali ljudje za to boleznijo, poteka od kamniškega področja preko Sor-

škega polja, Tržiča do Jesenic, ob Savi preko Radovljice do Zeleznikov in Poljan, sega do Gornje Logatca, Rakeka in Cerkljice ter ob železnici štirihi naših zdravnikov, ki so po dolgotrajnem proučevanju odkrili nov virus encephalitisa, povzročitelja bolezni centralnega živčnega sistema. To je pri nas prvo originalno znanstveno odkritje na področju nalezljivih bolezni, ki zasluži še večjo pozornost, ker se ta bolezen v različnih oblikah pojavlja na vseh kontinentih ter jo povzročajo deloma različni, deloma med seboj sorodni virusi. Novo znanstveno odkritje je zato tudi pomemben prispevek k mednarodnemu proučevanju bolezni encephalitisa.

Vsi ti določeni obliki meningitisa, temveč nam še neznana bolezen. Zato se je nekaj naših zdravnikov odločilo za temeljito raziskavo. Tako sta leta 1953 prevzela docent dr. Milko Bedjančič za asistentko dr. Slavko Rusovo detajlno klinično raziskavo, epidemioološko analizo se je namenil izdelati dr. Janez Kmet pri CHZ; nalogo, da izolira nepoznani virus, pa je prevzela dr. Jelka Vesenskaj iz Zagreba, ker v Ljubljani takrat še nismo imeli virusološkega laboratorija.

V poletnih mesecih leta 1953 je izbruhnila velika epidemija te bolezni, ki je zajela že omejeno področje, razen tega pa se je razširila do Celja ter do Gornje grada in Mozirja. Takrat se je zdravilo na

ljubljanski kliniki več kot 280 bolnikov, v celjski bolnišnici pa okoli 100. Tu je bolezen opisal dr. Janko Setničar. Kot že poprej, tudi tedaj ni bilo smrtnih primerov, čeprav je posameznim bolnikom kot posledica ostala delna paraliza. Ker se je v bolnišnici zdravilo precejšnje število bolnikov, je dr. Bedjančič in dr. Rusovi uspelo ugotoviti točno klimično silko bolezni, pri kateri se po prvih dneh, podobni gripi, pojavijo znaki možganskega vnetja.

Pri epidemioološki analizi bolezni pa je dr. Kmet že takoj spoznal, da bolezen predvideval, da prenašajo bolezen ljudi prenašalci in to na osnovi tega, ker se je bolezen pojavljala le ob določeni sezoni in ker ni bilo primerov, da bi bolniki okužili ljudi v bližnji okolici. Razen tega je ugotovil, da je bolezen v tesni zvezi z devlilom, da je bolezen v gozdu. Pri sevil, da bi bivanjem v gozdu, da je bolniških so namreč ugotovili, da je velika večina teh doma iz vasi, in sicer 189, pri ostalih pa je bilo tudi mogoče ugotoviti, da so se pred boleznijo zdrževali v gozdu. Na temelju je bil potrjen sum, da gre osnovni pri tej bolezni za določeno obliko encephalitisa, za katero so ugotovili, da jo skoraj gotovo prenašajo klopi. Ta bolezen pa je v raznih predelih in na raznih kontinentih različna ter jeja zlasti v Sibiriji veliko smrtnih žrtev, medtem ko je pri nas znana le lažja oblika.

Potem ko je dr. Vesenskajova s pomočjo cepljenja belih miš in poskusnih obolelih ljudi uspela v razmeroma kratkem času izolirati virus, se je pokazalo, da je le-ta v najbližji sorodnosti z znanimi virusi encephalitisa, ki jih je moč najti v delu azijskega kontinenta, zlasti v Sibiriji ter v Evropi, bistveno pa se razlikuje od skupin virusov encephalitisa, ki se pojavljata na Japonskem, v Avstraliji, Ameriki in Afriki. To je potrjeno tudi znanstvenik Pond iz Washingtona. Hkrati so po opozorilu naših znanstvenikov napravili podobne raziskave tudi avstrijski znanstveniki. Prve tudi avstrijski znanstveniki, kajti šli so do podobnih zaključkov, kajti ta bolezen, ki so jo doslej uvrščali med obolenja meningitisa, je razširjena tudi v Avstriji, vendar v nekoliko hušji obliki, ker terja tam tudi smrtno žrtev.

Po tako uspešno zastavljenem delu naših zdravnikov in po teh prvih odkritjih povzročitelja sedaj tudi pri nas znane bolezni encephalitisa, čaka našo epidemioološko službo še precej nalog. Zlasti bodo skušali znanstveno dokazati, da je naša našalci virusa klopi, zaradi česar zbira posebene ekipe CHZ na okuženem področju na tisoče teh živali, da bi jim tako uspelo izolirati virus tudi iz krvi kloпов. S tem se bavitjo tudi v virusološkem laboratoriju, sedaj tudi v ljubljani in v ju, ki smo ga dobili v Ljubljani in ki ga vodi dr. Likar. Ugotoviti pa bo treba tudi še, katera gozdna žival okužuje klopi, s čimer bo nato mogoče preprečiti morebitno širjenje te bolezni na širša področja.

Poskusni pilot-kapetan Marinković

po glasu motorjev ali delovanju drugega instrumenta. Neizkušen pilot bi se ustrašil in lahko bi se zgodila nesreča.

»Temu se človek privadi,« pravi pilot, »čeprav so nesreče pri preizkušanju prototipov zdaj zelo redke, vendar zaslužijo vse priznanje. Od preizkušanja je namreč odvisno na tisoče drugih življenj. S. Tadić

ZGRESENE TEORIJE

»Neutrlnostni pas«

Minili so časi, ko je bilo na svetu samo nekaj samostojnih držav, vtem ko je bila večina sveta samo objekt mednarodne politike. In vendar še zmeraj uporabljamo tako v terminologiji kakor v raznih kombinacijah nekatere izmed tistih nazorov, ki so ustrezali temu prežvelemu obdobju, ki pa jih nikakor ni moč uporabiti za sedanje svetovne razmere. Tako je n. pr. z rabo izraza »vmesna država« in »neutrlni pas«.

O tem je treba spregovoriti nekaj besed, ker zelo pogosto nalatimo v tujem tisku na te pojme. Med drugim trdijo, da se uveljavlja težnja, da bi uredili pereča mednarodna vprašanja tako, da bi upostavili vmesne države. Potem to povežejo z »neutrlnim pasom« in »neutrlnim politiko« čedalje večjega števila dežel in dokazujejo, da v Aziji in Evropi že nastajajo neutrlni pas in da so čedalje močnejše težnje, da bi se ta pas še bolj razširil.

Pri tem očitno pozabljajo, da je ena bistvenih značilnosti vmesne države, da ni samostojna in da je torej moč takšne države izbrati samo iz vrst dežel, ki niso samostojne, ki niso subjekti, marveč objekti mednarodnih stikov. Prav tiste dežele, v katerih vidimo glavne elemente tega bodočega »vmesnega sistema«, že zdaj niso več objekti mednarodne politike. Nasprotno, te dežele so aktivni subjekti v svetovni politiki. Več kakor smešna je teorija, po kateri si te države prizadevajo, da bi postale vmesne, ker bi bilo to isto, kakor če bi trdili, da skušajo samostojne, neodvisne države izgubiti svojo neodvisnost in samostojnost!

Isto velja tudi za trditve o tako imenovanem »neutrlnem pasu«. Ureditev neutrlnega pasu predvsem zahteva, da so na svetu države, ki so neutrlnne, pasivne nasproti temeljnim mednarodnim problemom naših dni, oziroma ki izpričujejo težnje v tej smeri. Prav tiste dežele, ki jih v nekaterih »analizah« in »prognozah« omenjajo kot glav-

ne člene tega bodočega »neutrlnega pasu«, pa so zelo zainteresirane na ohranitvi svetovnega miru in na razvijanju aktivnega mednarodnega sodelovanja.

Ali lahko potemtakem imenujemo neutrlnne tiste dežele, ki uveljavljajo svojo aktivno miroljubno mednarodno politiko? Trditi kaj takšnega bi pomenilo isto kakor trditi, da ohranitev svetovnega miru in razvijanje mednarodnega sodelovanja nista temeljna problema naših dni.

»Teorija« o »neutrlnem pasu« očitno ne upošteva nekaterih elementarnih dejstev sedanjega položaja na svetu.

J. Smole

Upor v Alžiru se širi

Francozi pošiljajo v Severno Afriko nove čete in tudi oddelke mornarice in letalskih sil

Pariz, 18. maja (AFP). Francoski minister za narodno obrambo in minister za notranje zadeve sta o večeršnjem sestanku med ministrskega odbora objavila, da so bili sprejeti nekateri novi vojaški ukrepi v zvezi s položajem v Alžiru. Izjavila sta, da se bo izredno stanje v Alžiru razširilo na vse področje Constantine in okraj Biskra ter El Ueda ter da bodo iz Francije poslani v Alžir nove oddelke policije. V operacijah za ohranitev reda v Alžiru bodo v

prihodnje sodelovale tudi pomorske sile in organizirani bodo alžirski vojaški oddelki, s katerimi bodo okreplili mobilne skupine policije na deželi. Ministra sta še izjavila, da se te vojaške ukrepe že začela izvajati.

Ker se je položaj v Alžiru v zadnjih dveh dneh poslabšal, je pariska vlada sklenila razglasiti v okrajih Constantine in še v dveh kantonih v Oranu izredno stanje in neutegoma poslali iz Francije nove vojaške, zandarmerijske in policijske čete, vstevši letalske.

Medtem je na vsem področju alžirskega okraja Constantine položaj še vedno zelo napet. Zaradi poslabšanja, ki je nastalo zadnje dni, so se ponovno sestali vojaški poveljniki in civilni funkcionarji področja. Na teh sestankih sprejeti sklepi niso znani, vse pa kaže, da so prav na njih zahtevali nova vojaška ojačenja. Število upornikov je zadnje dni naraslo in zdaj operirajo v skupinah najmanj po 100 borcev.

Boji v Alžiru so postali zadnje dni sploh množični. Odredi upornikov so napadli vojaške garnizije, farme in kmetije francoskih priseljencev. Francosko vojaštvo uporablja v teh bojih močne letalske in mitralješke enote. Število

mrtnih in ranjenih je znatno. Na svoji zadnji seji je francoska vlada proučila predlog o referendumu v Alžiru.

Razorožitvena konferenca v Londonu

London, 18. maja (AFP). Iz dobro obveščenih virov se je izvedelo, da so Molotov, Dulles in Pinay ob nedavnem sestanku na Dunaju sklenili začasno ustaviti delo podkomiteja OZN za razorožitve, da bi tako omogočili proučevanje sovjetskih in zahodnih predlogov. Na sestanku podkomiteja, ki bo 1. junija, bodo določili le program in metode razoroževorov, ki se bodo nadaljevali po konferenci vodij štirih velesil.

DANES PO SVETU

Paktunistan

Več mesecev prihajajo iz Azije vesti, da so se stiki s Pakistanom in Afganistanom postali bolj tesni. Zaskrbljenost in nervoznost, s katero spremljajo velesile to poslabšanje, kaže, kako pereče je to vprašanje, ki prerašča okvire pakistansko-afganistanskih stikov in ograja za mir v tem delu sveta, v katerem se zmeraj razmišljajo, kako bi uredili tudi kasirsko vprašanje.

Spor je nastal zaradi severno-zahodne pokrajine Pakistana, kjer prebiva 7 milijonov Patanov oziroma Paktunov, kakor se imenuje to ljudstvo samo. Spor se je zaostri, ko je Pakistan, ki centralizira svojo državno oblast, uknil pokrajinsko upravo in poudaril zahtevo, naj bi upostavil avtonomno državo Patanov — Paktunistan. Vprašanje je pravzaprav že staro in izvira iz časov kolonialnega vladanja. Pakistan, neodvisna dežela z 12 milijoni prebivalcev, skoraj samih Paktunov, je zahtevala od Angležev, naj pripoznajo Paktunom pravico do samoodločbe. Tako je tudi nastala po ustanovitvi Pakistana leta 1947 posebna omejena pokrajina, s kateri so Angleži se zdaj zainteresirani.

Po zaostritvi spora lani novembra je Afganistan predlagal razgovore in referendum, kar je Pakistan odklonil z utemeljitvijo, da Patanci ne žele neodvisnosti in da so zadovoljni z doždevnim napredkom te pokrajine. V minulih mesecih pa se je pripetilo več muhih dogodkov v Afganistanu, ki so demoralizirali pakistansko predstavništvo. Pakistan je ultimativno zahteval, naj bi priredili v Kabul vojaško paradno, s katero bi izkazali čast pakistanski zastavi. Odpoklicali so diplomatske predstavnike obeh dežel v Afganistanu so mobilizirali, Pakistan pa je zaprl mejo oziroma onemogočil Afganistanu uporabo njegovih naravnih trgovinskih vrat — pristanišča v Karačiju. Na to gospodarsko blokado je Afganistan odgovoril z grožnjo, da bo poslal izhodna vrata v svet prek Sovjetske zveze.

Koščljivi gospodarski položaj Afganistana je narekaval afganistanski vladi opreznost. Vlada prejema gospodarsko pomoč in sklenila je trgovski pogodbi s Sovjetsko zvezo in ZDA v prizadevanju, da bi ohranila neodvisnost. Januarja je Afganistan tudi s Kitajsko podpisal pogodbo o prijateljstvu in trgovini.

Zakaj v slovensko šolo?

Tržaški policijski organi zasljujejo starše, ki hočejo svojim otrokom omogočiti šolanje v materinem jeziku

Zvedelo se je, da je bilo v zadnjih dneh več slovenskih družin v Trstu na zaslšanjih, kjer so jih policijski organi med drugim tudi izpraševali, zakaj pošiljajo svoje otroke v slovensko šolo, ko je vendar Trst pod Italijo.

Italijanski profesorji groze s tretjo stavko

Spor med profesorji srednjih šol in ministrom za prosveto se je v zadnjih dneh tako zaostri, da bo po vsej verjetnosti dne 27. t. m. prišlo do tretje stavke vseh italijanskih profesorjev in ravnateljev srednjih šol. Stavka bi bila tako tik pred izpiti, kar bi imelo prav gotovo hude posledice za končni uspeh šol.

Slovenski profesorji, ki so se iz solidarnosti udeležili že prvih dveh stavk, so tudi tokrat podprli italijanske kolege, ki zahtevajo izboljšanje svojega položaja in ugoditev svojih zahtev.

ske glasilo in don Sturzo pozivata vodstvo klerikalne stranke, naj končno prelomi s skupinami in frakcijami v stranki in disciplinsko pozove demokršćanske poslance k enotnosti. Slednji tudi poudarja, da je treba končno opustiti metode izvenparlamentarnih vladnih kriz in medstrankarskih kombinacij v sestavljanju ministrskih svetov.

Oba komentarja tolmačijo kot odkrito težnjo Vatikana po premoči in monopolu klerikalne stranke na oblast brez vsake naslonitve na druge stranke.

Burmanski sindikati

so proti vsem oblikam blokavske politike

Beograd, 18. maja (Jugopress). Na izvršnega odbora Kongresa burmanskih sindikatov U Tvin je izjavil sodelavcu Jugopressa, da je »v delu jugoslovanskih sindikatov vsekakor najpomembnejše to, da upravljajo podjetja in gospodarstvo sploh delavci sami prek svojih organov.«

Poudaril je, da se burmanski sindikati v svojih mednarodnih stikih ravnaajo po načelih politike burmanske vlade in je med drugim dejal: Mi se ne opredelujemo za nobeno blokavsko politiko. Zato se tudi nismo pridružili ne svetovni sindikalni federaciji, ne Mednarodni konfederaciji svobodnih sindikatov, ker v teh organizacijah prevladuje blokavsko naziranje. Sodelovati pa hočemo s sindikati vseh dežel, da bi lahko izmenjali izkušnje in misli, ki bi jih s pridom uporabili naši sindikati.

V tej zvezi je U Tvin poudaril prijateljske stike med sindikati Burme in Kitajske. Mi vemo, je dejal, za njihove, oni pa za naše težave. Zato si prizadevamo v mejah svojih možnosti pomagati drug drugemu.

U Tvin je med svojim obisk v Jugoslaviji prisostvoval kongresu jugoslovanskih sindikatov v Sarajevu ter se razgovarjal z nekaterimi državnimi in sindikalnimi funkcionarji.

O usodi Kašmira

naj bi odločilo prebivalstvo dežele s plebiscitom ali referendumom

New Delhi, 18. maja (Associated Press). — Pakistanski ministrski predsednik Mohamed Ali in indijski ministrski predsednik Nehru sta danes zaključila štiri dni trajajoče razgovore o vprašanju Kašmira. Današnjega sestanka so se udeležili tudi indijski prosvetni minister in notranja ministra obeh držav.

Razgovori so bili tajni, toda uradni in neuradni opazovalci nista dosegla sporazuma o glavnem vprašanju. Mohamed Ali je zanikal poročilo tiska, da so običajni razgovori na mrtvi točki.

V uradnem poročilu o ločenem sestanku notranjih ministrov obeh dežel je rečeno, da je bil dosežen popoln sporazum o preprečevanju obmejnih incidentov ter o zaščiti svetih krajev in svetišč na obeh straneh meje. Poročilo pripominja, da so sklenili, dokler ne bodo potegnili dokončne meje, zmanjšati število granicarjev. Razgovori se bodo nadaljevali pozneje.

Pakistanski ministrski predsednik Mohamed Ali je včeraj novinarjem izjavil, da Indija in Pakistan odločno zagovarjata načelo, da bi bilo treba ugotoviti, ali prebivalstvo Džamua in Kašmira, ko se bo odločala njuna usoda, »bodi s plebiscitom ali ka-

ko drugače«. Rekel je, da Pakistan odločno želi, da bi to vprašanje uredili tako, da bi lahko obe deželi skupaj ubrali pot k večji blaginji.

Na vprašanje, ali je po njegovem mnenju kak drug izhod razen plebiscita, je Mohamed Ali odgovoril, da je treba voljo kašmirskega ljudstva ugotoviti s plebiscitom, referendumom ali kako drugače.

Ogorčenje v Avstriji

spričo zahodnonemškega protesta proti zaplambi nemške imovine v smislu avstrijske državne pogodbe

Dunaj, 18. maja (Tanjug). — Avstrijski tisk z očitnim negodovanjem komentira razvoj dogodkov po protestu bonnske vlade pri vladah zahodnih držav proti določbam avstrijske državne pogodbe, po katerih nemške imovine v Avstriji ne bodo vrnili njenim bivšim lastnikom. Vzlic jasnemu pravnemu položaju, po katerem Avstrija imovine ne more vrniti Nemčiji, ko pa se sama tudi opoveduje vrnitvi avstrijske imovine v Zahodni Nemčiji, bo Bonn, kakor piše koalicijski

»Neues Österreich«, v vsakem primeru zahteval odškodnino. Časnik beleži mnoge komentarje nemškega tiska in opozarja na agresivni ton nasproti Avstriji, s katerim je podkrepil protest in namere bonnske vlade.

Socialistična »Arbeiter Zeitung« objavlja poročilo o posvetovanjih zahodnonemškega predsednika gospodarske misije v Avstriji Müllerja-Grafa v Bonnu in opozarja na nezadovoljstvo, s katerim so v uradnih krogih Zahodne Nemčije sprejeli sklenitev državne pogodbe o Avstriji.

»Österreichische Neue Zeitung« povzema bonnske komentarje, po katerih je bila zahodnonemška vlada »presenečena spričo dunajskega sklepa o nemški imovini, ki jo cenijo na štiri milijarde mark«. Časnik v tej zvezi pripominja, da o presenečenju ne bi smelo biti niti govora, ker se je Zahodna Nemčija s pariškimi sporazumi obvezala, da bo upoštevala sklepe o tuji imovini v avstrijski državni pogodbi.

Po podpisu avstrijske državne pogodbe so zunanji ministri velikih sil in avstrijski zunanji minister z balkona dunajskega dvorca Belvedera odzdravljali množico, ki je manifestirala za neodvisnost dežele

Val stavk pred volitvami

prizadeva angleški vladi resne skrbi

London, 18. maja (Tanjug). Vzhle odporu sindikalnega vodstva je začelo včeraj stavkati 5000 škotskih rudarjev v premoževnem in protest proti pičlim no določili. Stavkati so začeli samo nekaj dni po zaključku velike neuradne stavke v Yorkshiru, največjem angleškem premogovnem revirju. Angleški rudarji so nakopali v prvih 19 tednih tega leta približno za dva milijona ton premoga manj kakor lani, in sicer večinoma zaradi prepogostih stavk.

Od ponedeljka stavka neuradno tudi kakih 700 delavcev angleških industrijskih podjetij, ki so zaradi nastalega pomanjkanja kisika delno že ustavile delo ali pa ga bodo v kratkem,

če se bo stavka nadaljevala. Lastniki teh podjetij so odpustili mnogo delavcev, zaposlenih v oddelkih, ki brez kisika ne morejo obratovati. Če stavka ne bo kmalu končana, bo vplivala na preskrbo angleškega civilnega letalstva in ameriških vojaških letalskih sil v Veliki Britaniji.

Za prihodnji ponedeljek so napovedali stavko tudi pristaniški delavci. Ta stavka bo zajela 17.000 delavcev in delno paralizirala delo v največjih angleških pristaniščih.

Angleškemu ministru za delo prizadeva val stavk resne skrbi in si zdaj prizadeva, da bi težake odvrnilo od stavke, ki naj bi se začela 23. maja, samo tri dni pred parlamentarnimi volitvami.

Z VSEH STRANI SVETA

OZN UKREP ZOPER POGEBLE ZAKONCE

New York, 18. maja (AFP). Ekonomsko-socialni svet OZN je danes sklenil s 7:3 glasovom, naj bi na mednarodni konferenci ustanovili organizacijo, ki bodo skrbele za to, da bi izsledili in prisilili zakonske moke, ki zapuste svoje družine in pobegnejo v druge dežele, da plačujejo vzdrževalnino za žene in otroke. Predlog je stavila Norveška. Za resolucijo je glasovala tudi Jugoslavija, 8 držav pa se je vzdržalo glasovanja.

ZDA IZDATKI ZA LETALSKE SILE V TUJINI

Washington, 18. maja (AP). Predstavniki odbor za oborožene sile je odobril 200 milijonov dolarjev za realizacijo letalskih vojaških načrtov v Evropi v proračunskem letu, ki se začne 1. julija. Odobrenih je tudi nekaj nad 2 milijona dolarjev za ameriške letalske sile na Daljnem vzhodu. Ti načrti so del letnega programa ameriških letalskih naprav po vsem svetu, za katere bodo porabili skupno 1,17 milijarde dolarjev.

ATOMSKE NOSILKE LETAL

Washington, 18. maja (Reuter). Predsednik kongresnega pododbora za atomsko energijo senator Henry Jackson je izjavil, da namerava ameriška mornarica zgraditi nosilke letal na atomski pogon. Razen tega namerava mornarica v prihodnjem letu zgraditi še štiri atomske podmornice.

FRANCIJA NAČRTI ZA ATOMSKO IZGRADNJO

Pariz, 18. maja (AFP). Minister brez listnice Palewsky je včeraj poročal parlamentarni komisiji za koordinacijo atomske energije in jedrskih raziskav v Franciji v prihodnjih treh letih. Program določa kredit v znesku 100,7 milijarde frankov. Od teh bodo porabili 44,5 milijarde frankov za nova osnovna in obratna sredstva. Poudaril je, da bo velikega pomena za Francijo.

SVICA SVETOVNI KONGRES MATER

Zeneva, 18. maja (AFP). Na pobudo Svetovne demokratske federacije žena bo od 7. do 10. julija v Zenevi svetovni kongres mater, ki se ga bodo udeležile predstavnice ženskih organizacij iz 65 dežel. Za varstvo otrok med vojno, za razorožitve in prijateljstvo med narodi, to bosta glavni gesli tega sestanka.

JUŽNI VIETNAM KONFERENCA ŠTIRIH

Washington, 18. maja (AFP). V washingtonskih krogih izražajo mnenje, da bo četvrtina konferenca o Vietnamu, ki jo je predlagal Din Diem, konec maja ali v začetku junija v Saigonu. Na konferenci bodo poleg južnovietnamskega predstavnika sodelovali veleposlaniki Francije, ZDA in Velike Britanije.

AVSTRIJA TUJA POMOČ ZA EKSPLOATACIJO NAFTE

Dunaj, 18. maja (Reuter). Avstrijski minister za finance dr. Reinhard Kamitz je danes izjavil, da bi bilo za Avstrijo bolje, če bi si za eksploatacijo svojih petrolejskih polj zagotovila pomoč mednarodnih petrolejskih družb, kakor pa da se država sama »spušča v tako drage in riskantne investicije«.

SINGAPUR STUDENTSKA STAVKA

Singapur, 18. maja (AFP). V Singapurju je položaj danes znova napet. 3000 kitajskih študentov je zavzele šolske prostore in v njih sedaj stavkajo »s prekrizanimi rokami«. Študenti so se po šolah zadržali vso noč, medtem ko je policija stražila poslojpa.

Študenti protestirajo zavoljo tega, ker je vlada zahtevala kot pogoj za ponovno otvoritev gimnazij, ki jih je dala zapreti po incidentih minul teden, naj nekateri dijakje izkličujejo iz šol.

PORTUGALSKA LETALSKA ZVEZA Z GOO

Karači, 18. maja (Tanjug). Pakistanska vlada je odobrila Portugalski, da sme uporabljati letališče v Karačiju na letalski prometni zvezi Lizbona—Goa. To bo prva letalska zveza med Portugalsko in njenimi posestmi v Indiji.

Z R N A I Z N A Š E G A K M E T I J S T V A

Zadružne hranilnice

zelo prikladna oblika za izpopolnitev sistema kreditiranja zadrug

O ustanavljanju zadružnih hranilnic je naša javnost že precej razpravljala in o tem so govorili tudi na nedavni drugi plenarni seji Glavne zadružne zveze Jugoslavije. Vse kaže, da je položaj dozorel in da bi se bilo treba praktično lotiti snovanja razprednega omrežja teh hranilnic, ki naj bi po zamisli znatno olajšale delo v vsem sistemu kreditiranja zadrug in drugih kmetijskih organizacij. Nekateri menijo, da za izpolnitev te naloge ne bi smeli čakati na nove predpise, kajti po sedanjih uredbi o bančnem sistemu za to ni ovir.

Zadružne hranilnice, ki bi razen zbiranja hranilnih vlog prevzele tudi del funkcij sedanjih podružnic NB za kreditiranje kmetijstva, bi to delo znatno poenostavile. Prek teh hranilnic bi upostavili nekakšno specializacijo na področju kreditiranja kmetijstva tako, da bi obravnavale samo problematiko kmetijskih kreditov. V sedanjem položaju je pot do kredita prek podružnic Narodne banke zelo zamotana, ker se ukvarjajo podružnice s kreditiranjem vseh panog gospodarskih dejavnosti, ker gre prek njih plačilni promet in izpolnjevanje okrajnih proračunov, družbeno evidenca itd., kar delo otežkoča. Jasno je, da se podružnice zaradi obsežnega dela ne morejo bolj poglobiti v problematiko kreditiranja kmetijstva, ki je zelo zamotana in ki ima tudi nekatere specifičnosti.

Dosedanji način kreditiranja je povzročal zadržanost sektorju velike težave. Spričo raznovrstne dejavnosti zadrug je bilo nemogoče na podlagi nekaterih za vse gospodarske organizacije predvidenih normativov ugotoviti obseg za normalno poslovanje zadrug nujno potrebnih sredstev. Videli smo razne poizkuse, da bi to vprašanje uredili, kar pa se ni v celoti posrečilo. Zadružne hranilnice bi se lahko lotile individualnega določanja potrebnih kreditov, ne na podlagi splošnih normativov, marveč na podlagi neposrednega poznavanja in analize vsake posamezne zadrug oz. gospodarske organizacije s področja kmetijstva.

Zaradi zamotanosti sistema kreditiranja kmetijstva so čisto, tudi letos, nastajale zamude v dajanju kmetijstvu namenjenih kreditov. Prav to pa napoti človeka na misel, da bi bilo treba upostaviti takšne kreditne ustanove, ki bi se bolj približale konstituciji teh kreditov in oskrbele, da bi jih hitreje in lažje dobivali.

ZBIranJE PROSTIH DENARNIH SREDSTEV KMEČKEGA PREBIVALSTVA

Zadružne hranilnice bi imele hkrati nalogo, da bi kar najbolj mobilizirale prosta denarna sredstva kmečkega prebivalstva. Naša kreditna bilanca je bila doslej zmeraj bolj ali manj prenapeta. Narodna banka si je kot družbeni instrument prizadevala, da bi se kar najbolj ognila neravnotežju v gospodarski bilanci. Pri tem pa dobi človek vtis, da so bile zadrug te iste organizacije, ki so morale prevzeti na svoja ramena glavni del težav. Zadrug so namreč težko dobivale kredite, zanje so veljale nekatere omejitve in tako so bile v težavnejšem položaju kakor razne druge gospodarske organizacije.

Dobro je znano, da je dotok denarnih sredstev na vas zelo neenakomeren. V nekaterih letnih obdobjih se znatno poveča in

V sežanskem okraju se bo letos povečala poraba umetnih gnojil za nad 400%

V prizadevanjih za napredek kmetijstva uporabljajo kmetje v sežanskem okraju vsako leto več umetnih gnojil. Vtem ko je lani poraba znašala okoli 500 ton, se bo letos zaradi nižjih cen predvidoma dvignila na 1800 ton. Skladno s tem bo narasla tudi poraba organskih gnojil.

Potrebo po večjem gnojenju z umetnimi gnojili so pokazali znanstveni poskusi, ki so jih izvršili v okraju v lanskem letu. Zemlja na slovenskem Krasu je namreč skopna in trša in je zato treba dosti naporov in truda, da človek iztisne iz nje zadovoljiv pridelek. Spričo majhnih površin pa je hkrati potrebna intenzivna obdelava.

Zaradi povečane porabe umetnih gnojil, novega dveletnega nagradnega natečaja ter drugih ukrepov za dvig kmetijstva sodijo, da bo letos obseg kmetijske proizvodnje za 5 odstotkov večji od lanskega. (Lani je bila dobra letina vseh poljedelskih kultur, nadpovprečen pridelek krme ter dobra letina v vinogradništvu; zelo je napredovala živinoreja). Kmetijstvo je vzelo naglemu razvoju industrije v sežanskem okraju se vedno poglavitna gospodarska panoga, ki ustvarja okoli 40 odstotkov celotnega narodnega dohodka. M. D.

denar ostane dlje v rokah kmetov, dokler se ne odločijo, kako ga bodo porabili, dokler ne najdejo potrebnih, ki jih hočejo kupiti itd. Nekateri kmetje pa imajo tudi povsem proste presežke, ki jih ne nameravajo v kratkem uporabiti. Za skupnost bi bilo zelo koristno, če bi ves prosti denar naložili v banko. Toda doslej smo dosegli v tem oziru kaj malo uspehov. Eden izmed razlogov je nedvomno tudi v tem, da podružnice Narodne banke zaradi preobremenjenosti z raznimi posli niso posvetile dovolj pozornosti agitaciji za nalaganje denarja v banko.

Nekatere splošne kmetijske zadrug so ustanovile odseke za kredit in varčevanje. Ti odseki pa se v glavnem niso obnesli. Zadrug so čisto smatralo to za svojo postransko nalogo in že to je neugodno vplivalo in onemogočalo večji uspeh. Nekateri menijo, da bi lahko zadrugne hranilnice mobilizirale mnogo več prostih denarnih sredstev na va-

Motiv iz Istre

si, kar bi jim omogočilo, da bi se delno otresle povezanosti s centraliziranimi kreditnimi sredstvi in da bi tako zbrani denar porabile za kreditiranje zadrug.

Potrebo po kreditih na vasi so zadnje čase občutno narasle.

PROBLEMI KMETIJSTVA NA GORIŠKEM

Če bi bilo v prodaji več pšenične in koruzne moke ne bi opuščali pridelovanja povrtnine

Kot smo že poročali, so primorski ljudski poslanci na svojem zadnjem posvetovanju v Novi Gorici razpravljali tudi o stanju kmetijstva. Ugotovili so, da proizvodnja ne narasča skladno z zmeraj večjim dohodki in življenjskim standardom kmečkega prebivalstva. Podatki kažejo, da kmetje porabijo večji del dohodkov za svoje osebne potrebe, na škodo investicij za dvig proizvodnje. To posebej velja za razne poljedelske kulture, kjer so hektarski donosi vzle obilni pomoči skupnosti (regresji za nabavo mehanizacije in umetnih gnojil, obdavljenje po katastrofi itd.) še vedno znatno pod jugoslovanskim povprečjem.

Dosti boljše je stanje v vinogradništvu, sadjarstvu in živinoreji. Vinogradništvo v Goriškem Brdih je na primer lani in letos bolj napredovalo kot prej v dvanajstih letih. To velja deloma tudi za Vipavsko dolino. Posamezni kmetovalci so letošnjo zimo vložili tudi do 100.000 din za ureditev novih površin in zboljšanje obstoječih vinogradov. Seveda sadovi teh prizadevanj še niso vidni, ker nove trte rodijo šele čez nekaj let. Spričo naglega tempa v obnavljanju obstoječih vinogradov in rigolanju novih površin menijo, da bo pridelek vina v Brdih kmalu večji kot pred prvo svetovno vojno.

Kot omenjamo, se je občutno zboljšalo tudi stanje v živinoreji. Število goveje živine je zaradi boljše organizacije živinorejsko-plemenske službe in povečanja proizvodnje močnih krmil, znatno večje kot pred vojno. Vtem ko je bilo leta 1938 na področju goriškega okraja 28.814 glav govedi, je kljub ogromni škodi, ki je bila kmetijstvu prizadejana med vojno, njihovo število v letošnjem marcu doseglo 29.593 glav. Samo v zadnjih petih letih se je število govedi povečalo za približno 5000 glav. Zelo hitro pada tudi odstotek raznih živinskih bolezni. Zaradi neustreznih hlevov in ker živina prebije večji del časa v njih, je precej razširjena le kostolomnica, vtem ko je število tuberkuloznih obolenj znatno pod jugoslovanskim povprečjem.

Kreditni so potrebni zlasti individualnim kmetom. Teh potreb nikakor ni bilo moč krčiti z morebitno zbranimi vlogami prek odsekov za kredit in varčevanje pri zadrugah, kjer so takšne odseke sploh imeli. Tako kmetje sploh niso mogli dobiti kredita in zato je razumljivo, da so se lani, ko smo upostavili tudi kreditiranje zasebnih kmetov prek podružnic Narodne banke, mnogi obračali nanje. To je še bolj otežkočalo poslovanje podružnic.

Kar se tiče denarnih sredstev, s katerimi bi razpolagala hranilnica, bi bili v njej včlanjeni odseki za kreditiranje in varčevanje pri zadrugah, in sicer prek zadrug, ki bi plačevala deleže in odgovarjale za obveznosti hranilnice v mejah poročstva.

Drugi vir sredstev bi bila prosta sredstva zadružnih skladov in sredstva na ziro računu pri hranilnici. Razen tega bi kredite, ki jih je dala Narodna banka zadrugam, prenesli na hranilnice. To bi hkrati olajšalo delo banke, ker bi imela zadruga namesto morda 30 do 40 komitentov v okraju samo hranilnico.

Hranilne vloge bi bile tudi važen vir sredstev za poslovanje hranilnic. Posamezni okraj pa bi po svojih možnostih dajali tudi dotacije kot obratna sredstva za poslovanje hranilnice. Razen s kreditiranjem bi se te ustanove ukvarjale tudi z vsemi drugimi bančnimi posli. J. D.

PRIMER PRIZADEVANJA ZA TESNEJSO POVEZAVO MESTA Z VASJO

Zagreb: 400 milijonov dinarjev za kmetijstvo

kredite bodo lahko dobili tudi privatni kmetje v zagrebski okolici

Preskrba zagrebskega prebivalstva s kmetijskim pridelki je že več let težavna, ker ni rednega dovoza pridelkov na zagrebski trg. Zato je MLO sklenil, da se bo čim tesneje povezal z kmetijskimi področji oziroma z bližnjimi in daljnimi okolici. Pripravil je podroben načrt mestnih potreb in pregled pridelovalnih možnosti v 14 okoliških okrajih. Zagreb potrebuje velike količine sočivja, mleka, mesa in sadja. Zадnja leta so se potrebe

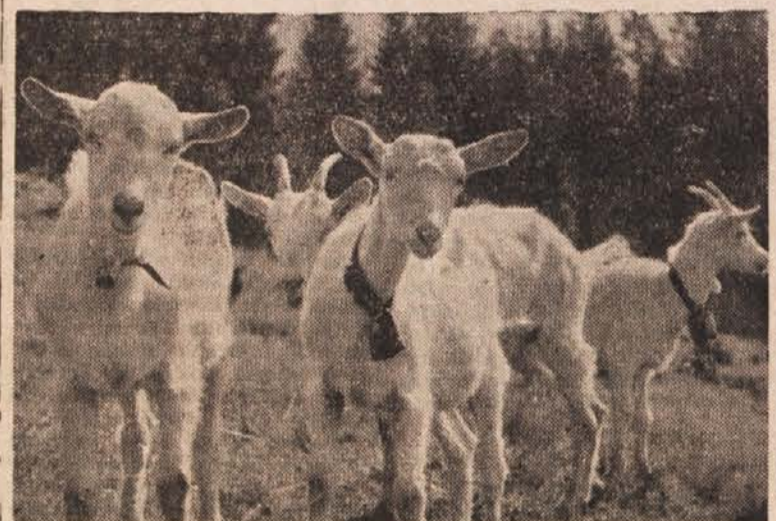
mesta gibale okrog 58.000 ton zgodnjega sočivja, 22.000 ton presnega sadja, 48.000 ton mleka, 14.000 ton mesa in 28 milijonov jajc.

Izkušnje so pokazale, da je edini pravilni izhod: povezati mestni trg s kmetijsko proizvodnjo. Da bi bil trg v prihodnjih letih boljše založen s kmetijskimi pridelki, so ustanovili pri MLO poseben sklad za kreditiranje in finansiranje kmetijstva. Za začetek je v tem skla-

du 400 milijonov din. Iz njega so že in bodo še dobile zadrug in kmetijske organizacije kakih 78 milijonov din za molzne krave, 15 milijonov za ureditev novih sadovnjakov, kakih 37 milijonov za ureditev novih vinogradov, 160 milijonov za kmetijsko opremo, 20.600.000 za ribnike, in kakih 90 milijonov za živino, ki jo bodo med letom zaklali.

Ti krediti, ki jih je namenil Zagreb izpodobitju kmetijske proizvodnje niso določeni zgolj za zadrug, marveč jih lahko dobe tudi kmetje. Sistem kredita pa je pre-računan na obojestranske obveznosti. Če dobi kmet kredit ali kreditno protivrednost v živinski krmil za reja živine, se mora zavzeti, da bo zmeraj dajal mestnemu trgu na razpolago določeno količino mleka ali mesa v višini odobrenega kredita. Kako vpliva to na kmetijsko proizvodnjo in preskrbo trga s pridelki, kaže tudi primer okraja Dugo selo, v katerem je s takšnimi krediti vezanih 138 gospodarstev. S sistemom odkupa krav, ki ostanejo v reji pri tistem kmetu, je dobival mestni trg mesečno 25.000 litrov mleka.

Ko bo ves sistem finansiranja kmetijstva na daljši rok neposredno povezan z mestnim trgom, se bo kmetijska proizvodnja polagoma preorientirala, tako da bo mesto zmeraj dobro založeno s kmetijskimi pridelki. V zvezi s preskrbo zagrebskega trga z živili so pričeli tudi vprašanje prevoza iz bolj oddaljenih krajev. Mestni trg naj bi se odprl tudi kmetijskim zadrugam, ki imajo večje količine kmetijskih pridelkov. Zadrug naj bi imele na trgu na razpolago tudi ustrezne prostore. Tako se ne bi več dogajalo, da bi zaradi pomanjkanja prostora velike količine kmetijskih pridelkov ne prišle na trg. N. Polak

Živahni pogledi pričajo, da se dobro počutijo v naravi

CUDNO RAVNANJE

Namesto dobre kupujejo slabo živino

Znano je, da sta središči za reja sivojave montafonske govede okraja Kočevje in Postojna v Sloveniji. V teh krajih rede ljudje govejo živino že po starih tradicijah in živinorejska služba je tu dobro organizirana. Ker je ta živina zelo dobra, so jo začeli roditi tudi v drugih republikah. Plemensko živino prodajajo na posebnih sejmih v maju in septembra. Na nedavnih majskih sejmih v kočevskem okraju smo pa opazili čudno ravnanje nakupovalcev, ki so nakupovali plemensko živino za potrebe Bosne in Hercegovine. Živinorejske organizacije so or-

ganizirale prodajo živine na sejm tako, da jo oceni strokovna komisija ob upoštevanju porekla govedi in njihovih proizvodnih lastnosti (mlečnost, redni razplod itd.). Te lastnosti so ugotovljene v pisanih dokumentih, ki jih izdajajo pristojne oblasti na podlagi dolgoletne kontrole nad govejo živino. Na zadnjih sejmih se je uveljavila nezdrava težnja nakupovalcev, da ne kupujejo živine na sejmih prek komisije, marveč privatno v stajah posameznih kmetov. Ne moremo reči, da bi bil cilj takega načina nakupovanja znižanje cen, ker se je pri-

petilo, da so kupci isto živino, ki je na sejm niso hoteli kupiti, češ da ni primerna in da je predraga, plačali v stajah za 10.000 din ali še več dražje. Takšno kupovanje seveda povzroča med živinorejci nezadovoljstvo in jih odvrača od živinoreje, ker se dogaja, da plačujejo kupci slabo živino dražje od najboljše, ki je živinorejci ne morejo prodati.

Ne moremo trditi, da odklanjajo nakupovalci nakupovanje živine prek strokovne komisije na sejm zaradi osebnih koristi, čeprav se slišati tudi takšno mnenje. Vendar pa moramo opozoriti na škodo, ki nastane iz takšnega nepravilnega nakupovanja plemenske živine. Lastniki kupljene plemenske živine v drugih republikah po pravici pričakujejo, da bodo dobili za pošten denar tudi dobro živino. Če se ljudje, ki živino kupujejo, ne zmenijo za dokumente o količini namolzenega mleka krav, od katerih izvira mlada živina, ki jo kupujejo, in če se ne zmenijo za navse strokovne komisije, v kateri delajo strokovnjaki, ki že leta in leta skrbje za napredek živinoreje, tedaj ni nobenega poročstva, da pojde v druge republike najboljša živina. To pa tudi ni vseeno za večino poštenih rejcev plemenske živine, ki hočejo ohraniti dobro ime poštenega in solidnega živinorejca.

Mislimo, da nam koristi živinoreje v Sloveniji in v bratskih republikah narekujejo, da kupujemo plemensko živino prek strokovne komisije in licitacije samo v okviru posebnih sejmov.

Ing. Slavko Volk, Kočevje.

Sodi so že skoraj prazni

okolnost, da kmetje zaradi pomanjkanja žitaric in koruze, ki je njihovo osnovno hranilo, opuščajo pridelovanje povrtnin v korist pšenice in koruze. Seveda nastaja zaradi tega občutna gospodarska škoda, ker v teh krajih uspeva povrtnina bolje kot vse ostale kulture. Goriška daje našim industrijskim središčem vsako leto manj zgodnjih povrtnin in zelenjave. Kmetje so pri-

kar prej nikoli ni bil običaj. Pomanjkanje koruze še posebej občutijo kmetovalci, ki jo kot močno krmo navadno pokladajo živini. Najbolj so prizadeta Brda, kjer redijo nekaj tisoč prašičev. Kazno je, da bi zagotovitev zadostnih količin koruze na Primorskem ledila zgoraj omenjene težave, kar bi bilo skupnosti samo v korist.

M. D.

Težave v zvezi z določitvijo najvišje cene za hlodovino

Na včerajšnjem plenarnem sestanku odseka za lesno stroko pri Trgovinski zbornici LRS so med drugim obširno razpravljali o vprašanju najvišje prodajne cene jelovih in smrekovih hlodov za žaganje. Odlok o najvišjih cenah za žagan smrekov in jelov les, ki je bil objavljen sredi preteklega meseca, pooblašča republiške izvršne svete, da določijo najvišje prodajne cene hlodov za žaganje, in sicer v skladu z določenimi najvišjimi cenami za žagan les. Posebna komisija Trgovinske zbornice je na temelju kalkulacij in analiz ugotovila, da lahko žagarska podjetja v Sloveniji plačajo za hlodovino, upoštevajoč najvišje cene žaganega lesa, največ 7500 do 8000 din, medtem ko je Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo ugotovila, da spričo sedanjih dajatev in stroškov ni mogoče prodajati hlodovine izpod 9500 din.

V občinski diskusiji je bilo med drugim poudarjeno, da so sedanje najvišje cene za žagan les primerne za Bosno in Hrvaško, kjer lahko kalkulirajo s

ceno 6500 din za hlodovino, ker je tam hlodovina obremenjena z mnogo manjšimi dajatvami za odpade večji del stroškov za potrebe gozdarstva na republiški proračun, medtem ko mora gozdarstvo stroške za potrebe gozdarstva, če so predpisane za vsa država enotne najvišje cene za žagan les, potem bi morali biti tudi pogoji za proizvodnjo enaki oziroma bi morala biti podjetja v romah bi morala biti podjetja v enakem položaju. Razlika med ceno 8000 din, ki jo lahko še prenesejo žagarski obrati, in ceno 9500 din, do katere lahko pustijo gozdna proizvodnja, se ne pusti gozdna proizvodnja, se ne pusti preostati s kakšnim kompromisom, ker izvira ta razlika iz večje obremenitve gozdne proizvodnje v Sloveniji. Zato bi bilo treba revidirati predpise, ki se nanašajo na to obremenitev. Na plenarnem sestanku je bila določena posebna komisija iz vrst gozdarstvih in lesno-industrijskih strokovnjakov, ki bo v desetih dneh o vprašanju temeljito preučila in stavila svoje predloge.

NAJVEČJI INDUSTRIJSKI OBJEKT V BELI KRAJINI

Pred dograditvijo novega poslopja železolarne v Črnomlju

Konec tega tedna bo v Črnomlju dograjena nova zgradba železolarne. To bo največji industrijski objekt, ki je bil doslej zgrajen v Beli krajini.

Graditev belokranjske železolarne je potekala razmeroma zelo hitro, saj so pričeli betonirati temelje omenjenega objekta maja lanskega leta in je bil to rešitev objekta v enem letu. Denarna sredstva za graditve in opremo livarne v Črnomlju so bila zagotovljena s pomočjo poslovnega sklada za pomoč gospodarstva nerazvitem krajem, t. j. Primorski, Kočevski in Dolenjski. Mimogrede omenjeno se je ta sklad, ki pomaga gospodarstvu napredku zaostalejših krajev naše ožje domovine pokazal kot koristen in dosti prispeva k ekonomičnejšemu razvoju posameznih področij.

S tem bo železolarna v Črnomlju dosegla tako imenovano prvo fazo v svoji graditvi in se bo industrijska proizvodnja v primerjavi s sedanjo, ki je v majhnih prostorih stare livarne, znatno povečala. V železolarni bodo namreč letno lahko proizvedli 1400 ton raznih izdelkov, medtem ko je z naša dosedanja proizvodnja v stari livarni le 350 ton. V naslednjih letih se bo proizvod-

nja po dovršitvi druge faze še povečala in dosegla 2800 ton.

Novi objekt in njegovo obratovanje pomeni v industrializaciji Bele krajine velik dogodek. Doslej so v tej mali, toda prazni in po osvobodilnem gibanju splošno znani deželici poznali samo manjše obrate in delavnice. Nova železolarna bo zato pomenila važen steber v industrializaciji in gospodarskem napredku Bele krajine, hkrati pa bo tudi predstavljala velik prispevek postopnemu dvigavanju standarda belokranjskega ljudstva.

Črnomelj

Koristen pouk o varovanju planinske flore

Planinsko cvetje sredi Trbovelj

Agilno Turistično-olepševalno društvo, ki ga prizadene vodi magister Tone Malavašič, je že v marsičem olepšalo vnanjo podobo Trbovelj. Vsako pomlad je posebno ob glavni cesti čedalje več cvetličnih nasadov in zelenila, ki tja do pozne jeseni tako prijetno zaljša toboveljski revir. Prikupne in koristne so pa tudi mnoge druge pobude, ki jih v urbanističnem smislu in pa za vnanji izgled mesta daje Turistično-olepševalno društvo, tako predlogi za male asanacije, čistočo in urejenost mesta itd.

Med drugim sta letošnjo pomlad magister Malavašič in strokovnjak iz Ljubljanske botanične vrta France Juvan uredila na ograjenem prostoru ob lekarni sredi Trbovelj razmeroma velik alpinetum (planinski

vrtiček) in ga posadila z nekaterimi vrstami planinske flore. Alpinetum bodo izpopolnili še z drugim planinskim cvetjem in rastlinjem, posebno pa s tisto planinsko floro, ki uspeva v zasavskem planinskem svetu. Lepo urejeni alpinetum ne bo Trboveljam samo v okras, ampak tudi v pouk vsem planincem in prebivalcem, ki hodijo v planine, a ne poznajo zavarovane planinske flore. Ob alpinetumu bodo postavili tudi table s slikami zavarovane planinske flore in odredbo, ki navaja seznam zavarovanega planinskega cvetja.

(2)

Tovariš Janez Zunič, predsednik OLO Črnomelj — petdesetletnik

Te dni slavi v krogu svoje družine, svojih sodelavcev, znancev in prijateljev predsednik Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj tovariš Janez Zunič 50. rojstni dan. Prebivalec Bele krajine mu mnogo dolgujemo. Že takoj v začetku leta 1941 je začel aktivno delati v Osvobodilni fronti. Bil je član rajonskega odbora OF Gradca, član Okrajnega odbora OF in Okrajnega komiteja KPS za Belo krajino. Med narodnosvobodilno borbo je bil del časa predsednik, opravljal je še razne druge funkcije v OF.

Po osvoboditvi je bil tovariš Zunič več let sekretar Okrajnega komiteja KPS Črnomelj, zadnja leta pa je predsednik Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj. Bil je tudi več let član Republiške ljudske skupščine. Bela krajina je zadnja leta gospodarsko precej napredovala. Brez dvoma ima tovariš Zunič pri tem tudi veliko zaslugo. Belokranjci in njegovi sodelavci ne bodo pozabili, da je vsa leta obnove in gospodarske graditve poživljeno delal za gospodarski napredok Bele krajine. Ob njezovem 50. rojstnem dnevu mu želimo še mnogo srečnih in uspehov polnih let.

Cene zgodnjega graha in češenj na Gorškem naglo padajo

Nova Gorica. Zaradi obilnega pridelka in velike ponudbe na Gorškem naglo pada cena zgodnjega graha in češenj. Medtem ko so te prve kmetijske pridelke v soboto prodajali po 120 din/kg, je bilo večerj v Novi Gorici, Solkanu, Šempetru in drugod na Gorškem grah in češnje moč dobiti po 60 din/kg. Računajo, da se bo cena prvovrstnih češenj za široko potrošnjo v prihodnjih dneh ustala na višini največ 35 din za kg. Ker bo grah v kratkem dozorel tudi v Solkanu, Stari gori, Ajševici, Rožni dolini, Šempetru in drugod v spodnji Vipavski dolini, računajo, da se bo poceni! na 30 din za kg.

Mladini je potrebna pomoč SZDL

Odločnejši ukrepi za ureditev dodeljevanja štipendij

Ljubljana, 18. maja. — Nobenih bistveno novih razpravam ni bilo obravnavani na današnji seji Okrajnega odbora SZDL Ljubljana, katere dnevni red je vseboval eno samo, vsekakor pomembno točko — o mladini in mladinski organizaciji. Sodeč po poročilu, ki ga je pripravila posebna komisija okrajnega odbora SZDL, in razpravi,

Takih nastopov si še želimo

Prijetno nas je presenetila osnovnošolska in gimnazijska mladina v Polju s koncertom na čast desete obletnice osvoboditve. Trud zborovodje ni bil nagradjen samo s šopkom rdečih nageljnov, poplačen je bil z zvestim in iskrenim pogledom mladine in priznanjem in hvalečnostjo staršev ter občinstva. Takih koncertov si še želimo.

Se o pevskem zboru gimnazije. Veselimo se takega zbora in ponosni smo nanj. Lepo je ubran, besede lepo izgovarja, le dinamika bi morala priti bolj do izraza.

Zeleli je le, da bodo mladi pevci po končani šoli začeli to delo nadaljevati v zborih DPD »Svoboda« ter ustvarili zdrave in trdne temelje za nadaljnje delovanje ljudske prosvete na robu naše bele Ljubljane. F. O.

ki je sedila, lahko dobimo vtis, da kljub mnogim razpravam in temeljitemu obravnavanju mladinske problematike, stvari nekako ne ganejo z mrtve točke. Slej ko prej so tudi na današnji seji stopila pred očmi znana vprašanja: vaška mladina zaostaja v socialistični zavesti in zapada pod negativne vplive, pri delavski mladini opažamo nizko ideološko raven in jo pogrešamo tudi pri delu v organizaciji delavskega upravljanja, med dijaki pa naletamo na nesolidno znanje, skrb šol za socialistično vzgojo pa je še vedno premajhna. Pri vseh teh problemih se očituje nujna potreba po pomoči organizacij SZDL mladinskih organizacijam, pomoči komunistov pri vzgoji mladega rodu. Potrebno bi bilo tudi tesnejše sodelovanje SZDL z raznimi društvi, prosvetnimi, telesnovojnimi itd. ter z Društvom prijateljev mladine.

Razmeroma maloštevilna udeležba članov plenuma na današnji seji ni najboljša jamstvo za uresničenje sklopov o pomoči SZDL mladinskih organizacijam — vsekakor pa bi bilo potrebno. Dosedanji dobri rezultati, ki jih ne smemo zamažati, in ki so jih dosegli prav tam, kjer je SZDL pomagala mladini, nam to najbolje potrjujejo.

Razen sklepov o tem, kako naj bi v bodoče SZDL pomagala mladinski organizaciji, pa so na današnji seji obravnavali še en pereč problem. Med razpravo so tovariši navajali med drugim zlasti, kako neurejeno je pri nas dodeljevanje štipendij. Okrajni odbori in podjetja izdajo vsako leto ogromne vsote za podporo dijakom in študentom, toda politika dodeljevanja štipendij je med okrajni zelo različna.

in čestokrat nepravilna. Marsikje premo pretehtajo, komu odobrijo štipendijo. Ne vprašajo se, če je to vedno res najpotrebnejši in tisti, na katerega bomo pri graditvi socializma potem, ko bo končal študije, lahko računali. Različni je odnos okrajov in podjetij do dijakov in študentov, ki prejemajo štipendije, a zanemarjajo študij. V nekaterih primerih izvajajo preostroke konskvenčne, v drugih pa se za uspeh štipendiarca nihče ne zanima in ni nikomur mar, če se mu leta študija zavtejejo.

Pravilen je bil zaključek seje glede tako pomembnega vprašanja, kot so štipendije, ko leto za leto izdajamo težke milijone in ko je v praksi letni stroški kade, ki bo čez nekaj let moral prevzeti delo v naši industriji in gospodarstvu. Sklenili smo namreč, da je treba napraviti konec raznim nepravilnostim v politiki štipendiranja. M. N.

Mladinski »Festival bratstva in enotnosti«

Med osrednjimi prireditvami Okrajnega komiteja Ljudske mladine Slovenije ob 10. obletnici osvoboditve so bili najvažnejši glasbeno-plešni nastopi mladinskih prosvetnih in kulturnih skupin iz vse Jugoslavije pod naslovom »Festival bratstva in enotnosti«: večer partizanskih, narodnih in umetniških pesni v Filharmoniji 11. maja, nastop solistov in ansamblov prav tam 12. maja, večer plesov in pesmi narodov Jugoslavije v Uniohu 13. maja. Prvi in zadnji večer sta bila dobro obiskana, nastop drugega dne pa ni zbudil dosti zanimanja.

Spredd prevega večera je odprl z govorom v imenu Okrajnega komiteja tovariš Vinko Trček. Nastopili so: mladinski pevski zbor gimnazije Kamnik pod vodstvom V. Miheliča, harmonikarski zbor MKUD »Kajuh« pod vodstvom Janeza Kuharja, recitatorica Ljiljana Spacapan z melodramo ob klavirski spremljavi Marka Munha, deklinski pevski zbor Zavoda za glasbeno vzgojo in X. gimnazije, pod vodstvom Janeza Boleta, solist MKUD »Miljenko Cvitkovič« iz Sarajeva kot pevce bosanske-hercegovskih narodnih ob spremljavi harmonike, kulturno-umetniška skupina iz Skoplja s solistko- pevko makedonskih narodnih in orkestrom (violina, kontrabas, flavta, 2 klarineta, 2 kitari, harmonika, boben, tamburin), solistka Ena Prodnik s kamniške gimnazije ob spremljavi klavirja, moški zbor TSS in GT pod vodstvom Draga Korošca, solistka MKUD »Budo Tomovič« iz Titograda s črnogorsko narodno ob spremljavi harmonike, mešan zbor TSS in GT pod vodstvom Draga Korošca. Nastop je bil zlasti v ansamblih zelo dobro pripravljen, imel je pa v večje bolj značaj pester zabavne kot koncertne prireditve. S kultiviranim, umetniškimi podanjam je močno izstopal deklinski pevski zbor pod vodstvom Janeza Boleta.

Drugi večer je bil glasbeno-baletna produkcija umetniškega ansambla Srednje glasbene šole v Ljubljani, glasbene šole v Mostah, baletne šole v Sarajevu, Srednje baletne šole v Ljubljani, dalje solistov iz Beograda. Točni imen vseh žal nimam na razpolago. Beograd je dal dve pianisti, violinista, sopranistko in flavtista, ljubljanska Srednja glasbena šola pianista, dva sopranistki, klarinetista in 3 pozavnistice, moška Glasbena šola violinista. Predstavili so je tudi, menda prvič javno, godalni orkester Zavoda za glasbeno vzgojo pod vodstvom Marka Zigona. Nastop je napravil kljub prijetni pestrosti spredd dovolj zaokrožen vtis. Imel je bolj resen, koncerten značaj in je, razen kar se tiče obiska, dobro uspel. Okrajnemu komiteju gre hvala, da je dal na festivalu tak poudarek študiju umetne glasse in plesa s temi nastopi mladine, ki se usposablja za umetniške poklice.

V vseh pogledih pa je odlično uspel tretji večer s pesmi in pesmimi narodov Jugoslavije. Nastopile so plesne in pevске skupine »Miljenko Cvitkovič« iz Sarajeva (stare bosanske kolo iz Glamoča), pesmi in ples iz okolice Sarajeva, skupina gimnazijskega MKUD iz Beograda (plesi iz Banala, Šiptarski svatbeni ples, Sopsko kolo, ples iz Pirota), »Budo Tomovič« iz Titograda (pesmi z guslami, črnogorski ples in pesmi, ples s puško iz Gusinja), mladinski delavska kulturno-umetniška skupina iz Skoplja (makedonske narodne pesmi in plesi, Sopsko skupina društva »Joža Vlahovič« iz Zagreba (slavonski plesi, Banjevačko nomačko kolo, plesi iz Baranje in Posavine) in za konec skupina MKUD »Kajuh« iz Ljubljane z gorenjskimi plesi. Ob izvrstno nastupiranih plesih tega nastopa, ob živobarnih nošah in dobri glasbeni opremitvi smo imeli spet priliko zavediti se neizbrisnih bogastev prvobitne ljudske kulture naših narodov, njihove stilistične moči, izrazne sile v čustvih od nežnosti do junaštva. Vse to je moralo razvneti navdušenje polnopravne, večinoma mladne Navzoča je bila tudi skupina danskih študentov. Rafael Ajlec

Včeraj na ljubljanski reševalni postaji

Leopold Hribar, doma iz Vevč 88, je padel s kolesa in si zlomil desno nogo v skočnem sklepu; Ivan Baltezar, 62-letni upokojenec iz Ljubljane je padel na cesti in si zlomil desno roko v zapestju; Fr. Trobec, 52-letni delavec iz Pušala 64 pri Skofji Loki je padel s kolesa in imal pretres možganov in rane po obrazu.

Turistični teden v Bohinju

Bohinj, 17. maja. Kot uvod v letošnjo turistično sezono v počastitev 10. obletnice osvoboditve in 50. letnice organiziranja dela Turistične zveze Slovenije je Turistično društvo Bohinj organiziralo Turistični teden

Prireditve na Jesenicah za obletnico osvoboditve

Kulturni teden na Jesenicah v počastitev 10. obletnice osvoboditve bo trajal od 27. maja do 4. junija. V tem tednu bodo posamezne sekcije jesenjskega odbora izvedle več prireditev, v začetku kulturnega tedna bo slavljena Svoboda ob navzočnosti vsega stanovstva in drugih predstav. Na tej slavnosti seji bodo dosedanja svobodaš pregledali svoje delo in naredili načrte za nastopajoči program razstava DOLIK. Pri sta sodelovala gozba in pihal in likovni godalni orkester. Skupina študentov bo priredila več predstav. Tretji teden bo koncert moškega in ženskega pevškega zbora ter nastop različnih skupin. Ob zaključnih prireditvah pa bodo nastopile baletne in folklorne skupine. Z.

Herman Buhl bo obiskal jeseniške planince

Za zaključek planinskega tedna na Jesenicah, ki bo trajal od 22. do 30. maja, so jeseniški planinci povabili na Jesenice alpinista Hermanna Buhla, zmagovalca gore smrti in plazov Nanga Parbat. Naprosili so ga, da bi govoril o svojih gornjskih izkušnjah in predaval v ponedeljek 30. maja.

V planinskem tednu bodo jeseniški planinci priredili več izjav, alpinističnih vzgojnih tečajev, kinopredstav in predavanj na bodo planinci vse Slovenije obiskali Golico. Ob pogorišču Karla pred 50 leti in je med NOB pogorela, bo slovesnost, ob kateri bodo v temelje pogorišča vzdali planinsko ploščo. Z.

OD VSEPOVSOD VUZENICA

V proslavitev desete obletnice osvoboditve je Zveza borcev priredila v Vuzenici baletno. Naslednjega dne so šli na Primož na Pohorju, kjer so obiskali bivše partizansko taborniške. Tu so odkrili spomenik padlimu borcu Francu Grubelniku. C.

VIDEM-KRŠKO

V počastitev 10. obletnice osvoboditve in Dneva zmage je bilo v nedeljo na Vidnu več prireditev. Dopoldne je Prostovoljno gasilsko društvo razvilo papir in dalo v promet gasilski avtomobil. Zastavi je bil v obliki delovni kolektiv podjetja Elektro Krško, avtomobilu pa tovarna celuloze in časopisnega papirja. Po razvitu zastave so na videnskem gasilskem domu odkrili spomenko ploščo z besedami v narodnosvobodilni vojni padlim gasilcem z Vidna. Popol-

BRALCINAM PIŠEJO:

Čiava je divjad pod Lisco

Na obronkih kozjanskega hribovja od Zidanega mosta do Razbora in tja pod Lisco se je v zadnjih dveh, treh letih divjad jako razmnožila in razpasla, da tega ljudje zlepa ne pomnijo. Po hribovskih zasekih in na samotnih kmetijah je snajad postala že tako »domača«, da se dosti ne zmeni, če jo kmetje pode z njiv in sadovnjakov. Posebno pogumni so jeleni, ki se ob beam dneva goste sredi deteljišč, od koder jih ljudje zlepa ne morejo pregnati.

Kmetje bi zoper vso to družino ne imeli ničesar, če bi jim ne povzročala škoda. Posebno občutno škodo povzroča

divjad zlasti po hribovskih kmetijah, kjer je delovne sile komaj toliko, da obdeluje zemljo ter ni pri hiši nikogar, ki bi se posebej strahil deteljišča in njive ter preganjal divjad. Lansko jesen je v teh hribovih marsikje divjad kmetom do gola obrala ajdove njive. Kmetje so sicer obračajo na razna mesta, vlagajo odškodninske zahteve itd. Ali zdi se, da je to lovski revir, ki je nekako brez pravega gospodarja. Sevnjska lovska družina zavrača kmetiče priložbe in zahtevke, drugje se pa tudi za to ne zmenijo.

Prav bi pa vendarle bilo, da bi zavarovane lovske družine za to primerano poskrbele ter uredile vprašanje lovskega revirja nad levim hrecom Save od Zidanega mosta do Lisca. Podlej vsaj kmetom ne bo več treba hoditi s priložbami na okraj v Trbovlje. (2)

ŠMARTNO OB PAKI

Pretleko soboto zvečer so Smartnani proslavili deseto obletnico osvoboditve. Navzoči so poslušali recitacije, govor, gledali narodno ples, simbolične vaje in vaje na gredi. Prav lep je bil tudi nastop otrok iz višjih razredov. Domači pevci so nam pa zapeli nekaj partizanskih pesmi. K.

RAZKRIZJE

Dramska skupina na Razkrižju pri Ljutomeru je gostovala dne 15. t. m. v Veržetju. Uprizorili so »Scapinova zvijača«. Gledalci so bili s predstavo zadovoljni in si žele še več takih obiskov.

»LJUDSKA PRAVICA«

išče stalne dopisnike

za skupnost komun: Murska Sobota, Kranj, Kočevje ter za kraje Slovenj Gradec, Krško in Postojno.

Reflektanti naj se pisмено javijo UREDNIŠTVU »LJUDSKE PRAVICE« - LJUBLJANA KOPITARJEVA ULICA 6/III.

OB OSEM SLOVENSKEM UMETNIŠKEM FILMU

MNOGO SPODBUDNEGA

V zadnjem času vse kaže, da se naša filmska tvornost že osvobaja slabega razvoja oziroma vsaj uveljavlja spet dobre, smiselne poteze. Krivični bi bili, če ne bi priznali, da se je slovenski film — kot je videti — danes že izmotal iz stranpotov, otopelih kriterijev, neumetniških prizadevanj in da je letos celo razveseljivo napredoval. Se več: če smo še večeraj spravevali, kdaj bomo doživeli svoje velike filme, lahko danes že z večjim optimizmom odgovorimo, da ta dan ni več daleč.

Morda se sliši nekoliko nepričevalno, da nam dokazujejo to tudi novi slovenski in Čapov film »Trenutki odločitve« ozir. prvaršarinja »Krvava reka«, katere premiero smo doživeli minuli teden. Kajti resda je to še precej nedogano umetniško delo, idejno nekoliko šibko, vsebinsko bolj labilno in dramaturško neizpoljeno. Marsikje je film bolj podoben lahkotni večerniški kriminalki kot pa psihološki drami, kakršen je po svojem konceptu. Vtis imamo, da je to v osnovi resno, tehtno dramo na temo našega ilegalstva in partizanstva prerastla bolj vnanja zanimivost oziroma lahkotna obrtniška veščina, ki je značilna za režiserja Františka Čapa. Vendar pa tokrat brez dvoma ne moremo govoriti o slabem filmu, temveč samo o pomanjkljivostih sicer solidnega filma iz časa fašistične okupacije pri nas.

Nedоследna dramaturška obdelava

Poglavitna pomanjkljivost filma — če začnemo s pomanjkljivostmi — je v tem, da se skozi vsjo zgodbo izgublja in stopa v ozadje njena rdeča nit, vodilno dejanje (psihološka pot doktorja Korena do partizanskega bora in revolucionarja), medtem ko vse obstransko dogajanje na ta račun preveč pridobiva ter se tako ustvarja videz bolj vnanjega, to je akcijskega in pa igralskega spektakla. Vsakemu, bodi glavnemu ali pa postranskemu dogodku je v zgodbi posvečena enaka pozornost, kar bi moralo biti v ospredju, je v ozadju ali pa obratno, in razumljivo je, da zgodba izgublja na trdnem, enovitem razvoju ter tudi na dramatičnosti, temveč le nekako nastopa od dogodka do dogodka, od lika do lika. Zdi se, da se je režiser, ne da bi dosledno gradil fabulo na osrednjem — zdravniškem — psihološkem problemu, raje propustil vsebinski privlačnosti pa srečni izbiri igralcev, in tako je ponekod umetniška realizacija močno prerastla njegov koncept. V poslednjem delu filma, ki prikazuje konflikt z brodnikom, lik brodnika tako impresivno izstopa (tudi režijsko), da se zgodba povsem okrene in postane nenadoma pisana na osebnem brodnikovo doživljanje in njegovo odločitev, poglaviti problem postane problem brodnika. V idejnem pogledu je zato film nekoliko nejasen, saj teže razločimo, kaj nam hoče film povedati. Res da je vsebina konflikta v tem poslednjem delu filma zdravnikova osvoboditev lastne človečanske krivde, ko brodnik doume upravičenost njegovega ravnanja in to skoraj simbolično tudi izpove; toda namesto da bi gledalec čutil, da gre tu za veličino zdravnika, njegove dejanske moralne zmage in osebnega junštva, ga nasprotno vse bolj prevzame brodnikov lik, njegov notranji boj in njegova zmaga nad samim seboj ter zato čuti junaka v brodniku, dasi brodnik ni po-

sebnost pozitiven značaj. Revolucionarna ideja ostaja bolj v podtekstu in zatišju, do močnejšega izraza prihaja nekakšna pacifiistična idejna sugestija.

Kljub nekemu neskladju ali boljše, recimo, površnosti takšne vsebinsko-idejne obdelave pa je napravil film simpatičen, pozitiven vtis. Po svojem konceptu je

Stane Sever igra vlogo profesorja Korena

film »Trenutki odločitve« nedvoumno življenjski in nesentimentalen, po svoji realizaciji pa sicer lahkotnejši, celo prelahkoten, vendar v bistvu nikjer ne teži vstran od tiste dejanske problematične, težke, a tudi herojske resničnosti, ki se je pisala v letih 1941 do 1945. Obzalovati nam je samo, da je realizacija ostala bolj na obrtniškem poprečju, da v idejno-vsebinskem smislu ni dosegla učinkovite moči

in prepričljivosti, temveč le nekakšno bolj žamsko, večerniško vrednost.

Kljub pomanjkljivostim — dober in privlačen film

Kot pri »Vesni« in pri »Grehu« zasledimo tudi pri »Trenutkih odločitve« Čapovo nagnjenje k romantiziranju. Ne vidim vzroka, zakaj je Čap prestavil dogajanje v »neko mesto« in neko deželo, zlasti še ob tako konkretni tematiki, kot jo obravnava ta film. Tudi Čapovo nagnjenje k naturalizmu je brez potrebe pustilo v tem filmu svojo sled. Pa še nekaj je brez potrebe zašlo v film: lik partizana-Srba, ki ga igra Severin Bijelić. Ta znani jugoslovanski igralec se je v tej vlogi sicer odlično znašel, vendar pa je njegov lik papirnat, ni funkcionalno vgrajen v dogajanje, slabi pa ga zlasti to, da je brez karakternih emocij — se pravi, v popolnem neskladju z vsemi ostalimi liki v filmu. Režiserju Čapu bi morebiti očitali še to, da ni boljše karakteriziral močnega, mrkega vduha okupacije, kar bi lahko dosegel z nekaj kadri v uvodu — morda na račun predolgoveznih prizorov operacije.

Gotovo pa vse te večje in manjše hibe ne morejo zabrisati dejstva, da so »Trenutki odločitve« za naše razmere uspelo filmsko delo. Režiser Čap se je tokrat izkazal ne samo kot dober obrtnik, marveč tudi kot dober umetniški vodja. Vsekakor mu je uspelo ustvariti prijeten, zanimiv, dokaj kvalitetno in solidno izdelan film. Po »Vesni« in po »Grehu« smo se malce upravičeno balli, da bo »Krvava reka« najmanj kriminalna agitka ali pa banalna, če ne celo izkrivljena podoba našega ilegalstva. Vendar

so »Trenutki odločitve« precej pred tema dvema filmoma, najboljše, kar je Čap doslej napravil na Slovenskem. Izrazi smisel za dinamičnost, za lepo tekoče, nazorno filmsko pripovedovanje je režiser Čap tokrat obogatil tudi z večjim občutkom za mero in nekoliko tanjšim posluhom za realističen umetniški izraz.

Velik uspeh slovenskih igralcev

Predvsem pa so »Trenutki odločitve« v resnici naš film, filmska večernica slovenskega tipa, film s tako čudovito svojskimi slovenskimi potezami, da ga moremo v tem smislu smatrati za znamenit uspeh. Teško bi sicer rekli, da se je to hoté posrečilo režiserju Čapu. Vsekakor pa predstavljajo »Trenutki odločitve« glede tega izreden korak naprej v slovenski filmski umetnosti. Ta film, ki še daleč ni klasičen, združuje v sebi vprav klasične prvine naše bodoče velike komedije in velike drame. Koliko tipično in dragoceno slovenskega je v tem filmu! Ambient, vzdušje slovenske kmečkosti, tragična ali komična tipična figurálnost našega človeka, živ »štimung« dialektičnega pogovornega jezika (ki pa še ni izdelan), igralski afekt — vse to diha marsikje bogastvo, mimo katerega skoraj ne bodo mogli naslednji slovenski

Severin Bijelić (drvar) in Stane Potokar (brodnik) v sceni filma »Trenutki odločitve«

filmski ustvarjalci, ki bodo hoteli delati dobre domače ljudske drame in komedije.

Seveda bi vse to ne nastalo tako ali pa bi sploh ne nastalo, da ni v »Trenutkih odločitve« nastopil cvet našega igralstva. In kar so naši igralci v tem filmu pokazali, je zares manifestacija slovenske igralske umetnosti. Kakšna velika igra Staneta Potokarja, nepozabnega brodnika! Njegov izvrstni, pretehtan, markantni lik je presenetljivo doživeti, je odkritje slovenskega filma. Pokaj smo vse doslej čakali, da se je pojavil Stane Potokar na platnu? Njegova igra je ne-

sporno najboljša, najbolj izstopajoča v vsem filmu, tako da je tudi glavni akter, Stane Severin kot profesor Koren, ob njem komaj izvozil svojo vlogo z dobro, simpatično rutino. Sicer pa je režiser vlogo doktorja Korena že v scenariju preveč zanemaril, kar bi lahko rekli morda še za to ali ono vlogo v filmu. Nežka Gorjupova je intimo prisrčno izoblikovala lik prijazne slovenske mame, nič manj uspeša je Melka Bučarjeva kot babica, le da se nekoliko pozna naučena dikcija. Sestra Marija Julke Starčič je bila kljub majhni togosti prepričljiva, zadovoljil je pa tudi Franek Trefalt v vlogi soferja Jožeta. Potem pa kar zapovestjo Bert Sotlar (kromaj smo ga spoznali v vlogi strica Franca), Lojze Rozman, Jože Pengov, Andrej Kurent, Mila Kačičeva, Jurij Souček, Janez Čuk in drugi — sami imenitni liki, eden boljši od drugega, in o vsemem od teh bi lahko mnogo vzpodbudnega napisali. V celoti odlična, živahna, nikjer diletantska ali okorna igra predstavlja takšno nesporno kvaliteto, kot je naš film še ni poznal. Ne samo slovenski, tudi jugoslovanski film je s »Trenutki odločitve« doživel pravo igralsko premiero.

opereto »Grof Luxemburški«, ki jo bo dirigiral Theo Haslinger. To gledališče so lahko v sezoni 1953/54 pozdravili v svoji sredi tuži v Ljubljani. Gostovanje je zamisljeno kot zamenjava med SNG Maribor in Celovcem. Dne 4. in 5. junija bo mariborska Opera vrnila obisk z uprizoritvijo Mascagnijeve »Cavallerie rusticane« in baletom Krešimira Baranovića »Lectovo srce«. Dirigiral bo direktor mariborske Opere C. Cvetko.

Naši umetniki v SZ

Jugoslovanska koncertna agencija je sklenila pogodbo o gostovanju prvaka beogradske Opere Miroslava Cangalovića (bariton), prvakinje ljubljanske Opere Vilme Bukovčeve (sopran), prvaka beogradske Opere Aleksandra Marinkovića (tenor) ter ljubljanskega pianista Marjana Lipovška v SZ.

SLAVKO KRANJC

CELOVŠKA OPERA bo gostovala v Mariboru

V soboto 21. maja se bo mariborskemu občinstvu prvič predstavila opera celovškega gledališča. Uprizorili bodo Leharjevo

1945 Srečanja z umetniki-partizani 1955

VIDA BREST »Postojte, vetri, ki tu čez hitite! ...«

Nekako mimogrede in brez globljega vtisa sem jo spoznala pred osmimi leti. Zapomnila sem si le njeno ime in še, da ti nekam možato stisne roko in da v njenem pripovedovanju diha sočna dolenska pokrajina v vsej svoji veselosti, pa tudi v vsem trpljenju, ki se je neizbrisno zarisalo okrog njenih ostro izoblikovanih ust.

Vsa nadaljnja srečavanja so bila prav tako mimobežna, kakor ono prvo, čeprav je med niz smehljajev in govoricenja tja v dan marsikdaj kanila kaplja Vidinega žiljenja, žiljenja, ki sem ga do dobra spoznala pravzaprav šele pred dnevi:

St. Rupert na Dolenskem z nizkimi hričci in počojim v trom. V eni izmed nizkih hiš živi žitavno petnajstletno dekletce, ki se na zunanji strani ne razlikuje od ostalih vrstnic, a je vendar posem drugačna. Pesmi piše. Izpod njenih žuljavih rok pri tekaži verzi, ki jih danes napiše na oškribljen kos zmečkane papirja, jutri kar na škof, s katerim je šla k vodnjaku po vodo, poju trljanjem pa se jih nenapisane nauči na pamet, kajti kmečko delo ne pozna oddiha za »neumnosti«. A Majda ne odneha. Pravzaprav je bila Majda Peterlin le še za domače, za ljudi njenega rojstne-

ga kraja, v partizanih vedo le za pesnico Vido Brest, katere pesmi se in še prebirajo in se ob njih navdušujejo. Nihče ne ve, da se

v drobni postavici kmečkoga dekleta skriva srce pesnice, ki želi v šole, a ki ji je žiljenje odmerilo poklic kmečke deklice.

Belogardisti so izvedeli za njeno ilegalno ime in čeprav sprova niso niti verjeli, da je lahko tako »smrklija« pesnica, so jo slednjič le zatolili. Zbežala je tja, kjer so bile že kdaj pred njo njene pesmi, k partizanom.

Namirna kri v njenih žilah in prekipajoča mladost sta jo vodili kot skojevskega sekretarja iz kraja v kraj in takó je kot neustrudni Ahasver prepotovala vso Slovenijo prav do Koroške. Udeleževala se je borb, bila ranjena, a pesnica v njej ni umrla. Nasprotno! Gabčeva brigada je izdala drobno zbirko šestnajstih pesmi s preprostim naslovom »Pesmi Vide Brestove«, prav tako tudi Cankarjeva brigada. V zahvalo za njene, takrat toliko pomembne verzje, so ji člani Osvobodilne fronte poslali neko knjižico, v kateri je nekdo Vido napisal posvetilo: »Lahko sem srečen, da sem prvi gledal v srce in da prisluhnil pesmi sem, ki iz njega vre ...«

Po osvoboditvi je prišla Vido v Ljubljano. Zdej je prešla še na drugo pot v ustvarjanju. Spoznala je, da ni mogoče obravnavati samo eno temo in piše tudi povsem osebne pesmi. Vido je zdaj učiteljica, ne pa deklica, kot ji je bilo namenjeno. Za letošnjo deseto obletnico osvoboditve so ji iz srca privreli verzje:

Postojte, vetri, ki tu čez hitite! Utihni danes glas vsakdanjih dni, da boste čuli vi, ki v grobih spite, to pesem, ki za vas, za vas do ni! ...

ADA ŠKERL

III. ljubljanski festival

(11. junija do 14. julija 1955)

Priprave za III. ljubljanski festival, ki bo letos v okviru neštetihi drugih spominskih prireditev ob 10. obletnici osvoboditve Ljubljane, se bližajo h koncu. Že je dovršeno arhivsko dvorišče v prenovljenih Križankah, nov hišec Plečnikovega vega genija. Za njim pa buldožerji orjejo bivši obširni samostanski vrtni deli, preuredijo za letno gledališče. Tako v bodoče ne bo več treba iskati primernega prostora, kjer bi kulturne prireditve lahko sprejele tisoče občivalcev.

Letošnji festival pa kaže tudi v programskem pogledu, tako glede obseza kakor kvalitete, nedvomno velik napredek, saj bo v festivalnih dnevi, od 11. junija do 14. julija, skupno 23 prireditev. To bo zares revija naših uspehov na glasbenem, gledališkem in folklorno-plesnem področju, ki smo jih dosegli po osvoboditvi.

Od domačih ansamblv bodo sodelovali ljubljanska Drama s »Hovanshchina« in »Veseli dan ali Matičec se ženi«, ljubljanska Opera s »Hovanshchina« in »Ohridsko legendo«, Slovenska filharmonija s solistoma Igorjem Ozimom in Antonom Trostom, Ritmosimfonični orkester ljubljanskega Radia, Slovenski orkester, Slovenski partizanski pevski zbor in akademski folklorna plesna skupina »France Marolt«.

Kot gostje bodo nastopili Tržaško slovensko gledališče z Goldonijevimi »Priznankami« in »Veseli dan ali Matičec se ženi«, ljubljanski orkester iz Zagreba, solisti zagrebškega Radia, balet Narodnega pozorišča iz Beograda (»Romeo in Julija« in »Ladnja jezera«) ter folklorni ansamblji »Tanec« iz Skopja, »Kolo« iz Beograda in »Ladnja jezera« iz Zagreba. Slednji odpotuje takoj po nastopu v Ljubljani na daljšo turnejo po zahodni Evropi.

Poleg domačih dirigentov Bojana Adamiča, Redovana Gabca, Sama Habada, Bogca Leskovića in Rada Šimonovića bodo koncertne prireditve dirigirali gostje Lovro Matičič, Friedrich Zann, Antonio Janjuga, dr. Oskar Danon in Dušan Miladinović. Na dveh večerih opernih arij bodo peli operni solisti V. Bukovec, C. Souček, M. Cangalovića, Rudolf Franci, D. Popovič, N. Puttar, N. Vidmar, J. Gostič, T. Neralič, Vl. Ružjak, sonatni večer pa hosta izpolnila Ilse von Alpenheim in Igor Ozim.

Če bi prišlo do tega, gospod Liu?»

»Jaz? Ne, nikakor ne,« je odgovoril pesnik. »Iz dobrega železa ne izdelujemo žebeljev.« je nadaljeval po kitajsko. »Če bo segla vojna do Sangaja, se bom umaknil v eno izmed mnogih samostanskih samot in živel v harmoniji z desetstičerimi stvarmi vesoljstva. Bilo bi nesmiselno, če bi postrelili še tistih nekaj ljudi, ki še znajo pisati pravi lepomisli in zlagati pesmi v klasičnem slogu.«

Lepa Linying ga je obdujujoče pogledala.

Izenada je Bertie Russell opotekajoč se vstal in se z obema rokama nasonil na mizo. »Straho — je dejal. »Strahopetnež. Kitajski strahopetnež, usrane, kitajski strahopetnež.« Pogledal je vse po vrsti, potem pa je spet sedel, ko da je imel zadovoljiv govor. Liu pa je odgovoril v tišino:

»Poveljevanje junakov je napravilo iz sveta klavnice, to je tisto. Tpeči so hrabri. Strahopetstvo je največja vrлина modrih.« Na mizo so prinesli kadečo se skledo nečesa rjavega in Liu je nenadoma obmolnil in dejal ljubezljivo: »Jeste previdno, gospod Russell. Nekaj moj gost je nekoč pri tej jedi umrl. Notranje opelikle. Nevarnejše od dinamita.« Mala igralka je počela v ptičji smeh, in vsi so se ji olajšano pridružili. Bertie Russell je s steklenimi očmi buljil okrog mize. Čutil je, da mu postaja slabo, zelo slabo, in sicer v najbolj neugodnem trenutku.

Ves dan je hudo trpel, in čutil je, da se mu je zgodila velika krivica. Bil je pijan, a potrebna je bila velika količina riževnega vina, da se je napil. Jedl so se mu gnusile in zdelo se mu je čedalje očitnejše, da je smrdela družba, v katero je bil zašel, ko pokvarjeno olje.

Hotel VICKI BAUM ROMAN Šangaj

156

»Saj ni gotovo, da se bo vojna razširila na Sangaj,« je dejal Liu naglo, kajti politični pomenki niso bili primerni za slavnostno razpoloženje, ki naj bi spremljalo banket. Toda zdaj je bil Yut-sing Čang tudi že preveč razdražen, da bi razumel takšno ozirnost.

»Vojno bomo dobili, bo pa dolga in velika,« je dejal žarečega obraza. »Kitajska se je pripravila na to vojno in jo bo uspešno bila do konca. Nepremagljiva Devetnajsta armada, ki je delala Japoncem leta 1932 toliko pregledav, je že na pohodu. Tudi elitne čete vrhovnega poveljnika veljajo za nepremagljive. Mi imamo velikansko premoč v moštvi in mnogi vojaki so pripravljani boriti se do zadnjega diha. Čim več je front, na katerih se bomo borili, in čim dlje bo trajala vojna, tem bolje za Kitajsko in tem slabše za Japonce. Kitajska je zdaj prvokrat enotna; prvokrat se bori Rdeča armada z nacionalističnimi četami, ne pa proti njim. Časi, ko so nas smeli rjavi pritlikavci žaliti, so minili. Kitajska je postala samozavestna. Kitajska je orjak, ki je spal tisoč

let, zdaj pa se preteguje in je pripravljena udariti. Naša dežela je že predolgo prenašala sramoto tujega gospostva. Tujé vojne ladje na naših rekah, tuje sodstvo, tuje železnice; tuji pobirajo carine, tuji imajo v rokah vse, kar je kaj vrednega v naši deželi. To pa ne bo trajalo več dolgo. Ne več dolgo, vam pravim. Na zdravje!«

Bertie Russell je z naraščajočo osuplostjo poslušal svojega gostitelja. Čutil je natanko, da se mora zdaj nekaj zgoditi. Moral je vstati in pobiti tega Kitajca na tla ali nekaj podobnega. Toda ko se je na pol dvignil, je opazil, da je vse okrog njega zaplesalo, in tako je spet hitro sedel. Frank Taylor je dvignil vinsko skodelico in dejal smeje: »Na zdravje, doktor Čang! Posrečene šale zbijate, če pijete vino. Kako pa si zamišljate to zadevo s kitajskimi sodniki in kitajskimi carinskimi uradniki, ki naj bi ukazovali tujcem? Saj sami veste, da je kitajsko sodstvo podkupljivo in da samo tuji carinski uradniki varujejo deželo, da ne razcveta tihotapstvo. Kar vojskujete se proti japonski tolpi, nas tuje pa pustite lepo pri miru. Brez nas bi ta dežela ne mogla živeti, to vemo mi in to veste tudi vi.«

Pearl je nekoliko prestrašeno pogledovala od Franka Taylora na svojega moža. Nekaj napetih trenutkov je kazalo, da se bo zdaj zdaj vnel za to težko obloženo mizo prepir. Toda že se je Yut-sing spet obvladal, jel se je smehljati in to smehljanje je otipljivo in strnjeno leglo na njegov obraz ko dobro prilagajoča se maska.

Doktor Hain je pri tem sedel, ko da o ognjevitem prerekanju ničesar ne razume. Dvignil je glavo, rekoč: »Mar se boste borili,

NAŠIM MLADIM BRALCEM

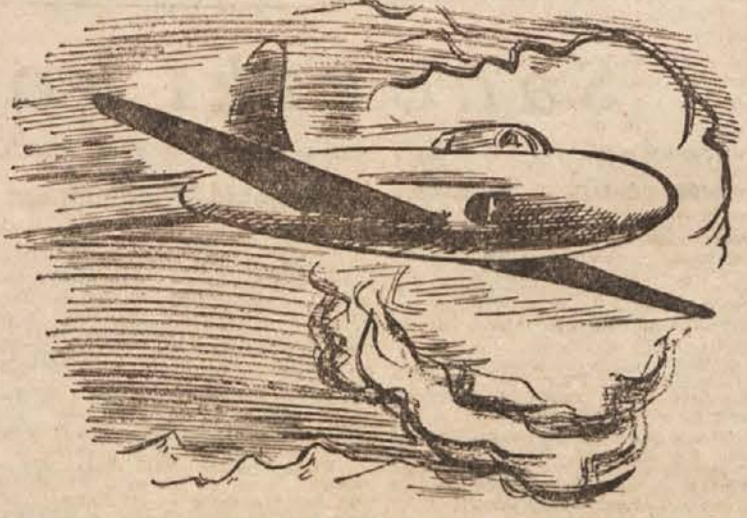
POGOVOR MED LETALI

Nedolgo tega sem bil dežurni na letališču. Ko se je znočilo, sem šel pogledat po hangerjih. Pred prvimi sem obstal, ker se mi je zdelo, da sem slišal čuden pogovor. Pogledal sem noter: na sredini je stal trimotorni »Douglas«, ponosno razširjenih kril z dvignjeno glavo in z nosom skoraj do stropa. Poleg njega, vendar ob strani, je stal kakor zavrtjen in pripravljen za

muzej »Brieget«, letalo iz prve svetovne vojne.
»Kdo si ti, prosim te?« se mi je zdelo, da je vprašal »Douglas«.
»Kdo ste vi, novinci, in kaj sploh iščete tukaj? Zakaj nam kratite prostor?«

pogleda. Najbolje, da se umakneš sam...
»Kaj? Vam novincem naj se umaknem? Kaj pa moje zasluge? Ne veš, da imam za sabo petnajst vojnih zmag!«
»Vse to je minulo, stari. Verjamem ti... Toda povej mi, kje

čudnimi krilil. Se bova že jutri pomerilale.
Naslednjega dne zarana so postavili novinca na letališče. Kmalu je zaglušil vse. Žvižg, podoban strelji, ki razpara nebo. Ostala letala so v strahu pobežala glave.
»To je on« so mnoga šepnila.
Nov žvižg je stresel strehe hangerjev, pod nebom je zašumelo, in novinec je izginil v višinah.

Kaj postanem?

Glej, visoko pod oblake se hrneč spusti, v soncu bliskajo se krila, svojo pot hiti.
Kam ga vodi steza daljna? Kam neso ga krila? Kje pristal bo, ko se noč na zemljo bo spustila?
Steze, pod oblaki spete drugi dom so mu, krila srebrna, razpeta spet ga vrnejo domu!

Kaj postanem, ko dorasem? S krili v daljno pot! To povem ti, mama moja fant tvoj bo — pilot!
A. RIJAVEC

Otroci radovedno ogledujejo motor avtomobila

ALI VESTE?

Ko je pri nas poldan, je v Angliji komaj enajsta ura, v Indiji je pol pet, na Japonskem pa osma ura zvečer in v Argentini sedma ura zjutraj.
Stiridesetletna bukev zraste letno do 40 centimetrov, jelka pa zraste v istem času do 50 centimetrov.
Deblo mamutovca lahko doživi starost petih tisoč let, hrast pa živi povprečno okrog 500 let, v posebnih okoliščinah pa lahko doživi tudi tisoč let.
V znanosti je znanih več kot milijon vrst živali. Izmed teh jih je okrog 800.000 insektov, 13.000 jih je sesalcev, 28.000 vrst ptic, 20.000 rib. Pred 250 leti so vedeli samo za okrog 210 vrst sesalcev, 2090 vrst ptic in okrog 10.300 vrst insektov.
Velikanska želva lahko doživi več kot 250 let, papiga pa lahko živi okrog 100 let, slon 70, govdedo do 30 let, zajci 5 do 7 let.
Bolha lahko skoči meter daleč, to je dvestokrat več kot je dolga. Škabalci lahko skočijo do dva metra visoko, to je pa do 30 krat več kot so dolgi. Človek pa lahko skoči

do 8 metrov, odnosno približno štiri dolžine svojega telesa.
Domača kokoš znese 50 do 300 jajc letno. Krap pa zleže okrog 700.000 jajčk letno, planinski orel pa samo dve jajci.
Ptice, ribe, sesalci in še neke živali imajo kri rdeče barve. Skorpijoni, polži, pajki in še nekatere živali pa imajo modro kri. Morski ježi imajo rdečkastorumenno kri, nekateri črvi pa zeleno.

TITOV PILOT

Visoko, visoko, v višave na krilih hiti pilot; visoko nad pisana polja na krilih ga vodi pot.
Ko je po naših poljih sovrag trpljenje sejal, pilot na krilih srebrnih pogumno na straži je stal.
Na stražo miru in svobode na krilih ga vodi pot; v stroju hrnečem v višave podaja se Titov pilot.
S. Cigoj

METULJ IN ROZA

Ze sonce je za goro slo, ze mrak je legel na zemljo. Priletel k rozi sredi trat metulj je pisan, lep in mlad: »O, lepa, lepa rožica, najlepša roza sred polja, devet gora sem preletel, devet vodc sem preletel, zdaj krilca moja me bole, od sonca očke me skele. Pogrnj toplo pasteljo, da trudno bom spočil telo in roso v čašo mi nalij, da v njej umil si bom oči, da kadar spet zasije dan, na pot odletel bom prespan.«
Tako je rekla rožica: »Pogrnjena je postelja. Sezuj si svoje čevljičke, umij si svoje nogice in krilca svoja si umij in leži brž in se spočij.«

Saj že prišla je temna noč — metuljček dragi, lahko noč.
Mrmral metulj je dremajoč: »Čečelica dobra, lahko noč.«
DANE ZAJC

Danilo Gorinšek
LENUHOM
Lej lenuha, lej barona — trebuh večji od balona, sonce tone, se mračí — on pod pernico se spi!
Sladka ga potička vabi: Zajtrk čakam te, ne zabil!

Pionirji so obiskali letalce

STISK ROKE

Nebo se je bleščalo od souca. Za gorami so začele vstajati meglice, ki jih je podil lahen veter. Tonček se je s prijateljem napotil na vrh hriba nad mestom. Tu sta se večkrat sestala, kadar sta imela namen obiskati partizansko četo.
»Kaj praviš, Tonček,« ga je ogovoril prijatelj Francek. »Letala prihajajo?« Njegov pogled je zaplaval po širnem nebu in se ustavil na drobnih srebrnih gosih, katerih brenenje je prihajalo vedno bliže.
»Eno med njimi zaostaja,« je rekel Tonček in pokazal z roko. Vedno bolj je zaostajalo, potem se je obrnilo in zaplaval v strmoglavem letu prav v smeri hriba, kjer sta bila Tonček in Francek. Za letalom se je vlekel črn trak in nekajkrat se je pokazala ognjena strelica.
»Gori,« sta rekla oba hkrati. Skoraj istočasno pa se je na nebu odprlo padalo in na njem je zanihal pilot.
»Samo eden,« je rekel Tonček.
»Najbrže so odskočili že poprej,« je odvrnil Francek. V dolini pod njima pa so začele tuliti sirene. Bilo je konec alarma.
»Sedaj bodo šli v lov za letalcem,« je rekel Tonček.

»Midva ga jim bova odpeljala pred nosom,« je pogumno zatrdil Francek. Kmalu zatem je pilot padel med zeleno drevje in izginil v njem. Fanta sta si zapomnila smer in se spustila v dir. Nekje daleč sta zaslišala regljanje strojnice. Postala sta.
»Najbrže so jih dobili,« je rekel Tonček.

»Koga so dobili?« je vprašal Francek.
»Letalce,« je odvrnil Tonček. »Teja pa morava rešiti. Zopet sta stekla. Teško sta premagovala strmino pred sabo. Bala sta se, da bi ju prehiteli sovražni vojaki, kajti ob bombnih napadih so se po navadi umaknili v gozdove. Strojnice so se sedaj oglasile že bliže. Fanta sta se še bolj pognala v tek. Prevzela

ju je samo ena misel, da morata priti pred njimi. Rešiti morata letalca in ga odpeljati na varno, k partizanom.
Tako sta tekla, da niti nista opazila, kako sta se naenkrat znašla pred možem, ki je držal v rokah pištolo. Nista ga takoj spoznala. Sele potem sta videla, da je letalec. Nekaj časa so se nemo gledali in nihče ni vedel, kako naj začne. Potem pa je Tonček rekel: »Tito, partizani!« Se enkrat je ponovil iste besede in potem je tudi tuji mož rekel: »Tito, partizani!« Obraz se mu je raztegnil v nasmeh in planil je k fantoma in ju začel objemati.
Tonček in Francek sta ga odpeljala v partizansko taborišče. Proti večeru sta se poslovila. Močno jima je stisnil roko, ko so se poslovili. Z besedo se jima ni znal zahvaliti za življenje, ker ga ne bi razumela. Francek in Tonček pa sta vedela, kaj jima je hotel povedati s stiskom roke, ki je bolel, tako je bil močen.
V. N.

KO SE V POLETNI VROCINI ZNOJIM, V SENCICO HLADNO PRAV RAD POHITIM, KADAR DEZUJE, DRZIM PA NAVPIK NEKAJ — IN TEMU SE PRAVI...
(DEZNIK)

Spomenik požrtvovalnosti

Komu ni poznana ptica, katere kljun je podoben vreči. Ptica, ki je znana kot velika požeruhinja, v katere kljumu najdemo večih po 50 odraslih rib, ki so ji glavna hrana. Se spomnite, katero ptico mislimo? Pelikan.

Roditelji imajo mnogo dela, ko jih hranijo, toda to delajo tako vztrajno, da mladiči hitro napredujejo. Ves ta čas, ko rede mlade, živita reditelja v vzgedni slogi. Pelikani so znani kot ptice s prirojenim strahom. Toda, ko skrbe za mladiče, so prav hrabri in ne poznajo meja v skrbi za zarod. Celotno življenje

Pelikani mislijo na svoje mladiče preden se izležejo. Gnezda zgrade na nedostopnih krajih, v močvirjih in jezerih, kamor roparske živali niti z največjimi napori ne morejo priti. V velikem gnezdu, več kot dva in pol metra širokem in skoraj meter visokem, ležita oči in mati menjaje se 38 dni na jajcih. Po tem času se izležejo mladiči, piskajočega glasu in grde zunanjosti.

radi žrtvujejo zanje. Kadar so v stiski za hrano, presekaajo pelikani s ostrim kljunom svoja prsa in z lastno krvjo napajajo svoj zarod.
Ljudje znajo ceniti to pelikanovo lastnost. To so celo dokazali. Blizu Napolja so zgradili spomenik možem in ženam, ki so v času velike kuge 1886. leta dali svoja življenja, ko so negovali bolnike. Na spomeniku pa je narejen iz belega marmorja kip pelikana, ki s svojo krvjo hrani mladiče.

KO SI BILA SE MAJHNA, SI SE JE — NOVE RAZVESELILA A ZDAJ SI ODRASLA, POVSEM SI JO ZAPUSTILA.
(IGRAČKA)

NA TRAKCU OKROG VRATU JO MALI BRATEC NOSI, ČE JE SITEN, ZASPAN, NAJPREJ ZA NJO POPROSI.
(DUDIKA)

KOMAJ SE PORODI, ZE V DALJO LAHKO ODLETI, NE RABI NE KRIL, NE PEROTI NA SVOJI DALJNI POTI.
(MISEL)

TIHO GODE ČMRLJ
Tiho gode čmrlj si, prepeva, jutri k rožan pojde v svate, saj so zdaj vse rožne trate, polje z žarnim soncem se odeva.
Ze od jutra hlače gladi, gladi, hlače iz žameta, baržuna — zdaj in zdaj poskusi, če mu struna še na basu poje o pomladi.

Ko tako bo sonce pripeljalo se čez sinji vrh neba modrine, ko škranček pel bo čez doline, bo na rame čmrlj del godalo.
In potem? Eh, kaj bi, kaj bi pravil! Vem, da bo med cvetjem kolovratil, se s čebelami, metulji bratil, godel, pil, da bo še bas zapravil!

Lovec je splašil divjo raco? Poiščite ga, kje je?

Golar Manko

PRVA ZVEZNA NOGOMETNA LIGA

KOLO PRESENEČENJ

Včerajšnje tekme so bile v znamenju nepričakovanih rezultatov. Največje presenečenje je vsekakor zmaga »Zagreba« proti Partizanu v Beogradu. Tudi poraz »Vojvodine« v Sarajevu in neodločeno igro Dinamo proti Sarajevu je malokdo pričakoval.

Na lestvici ni bilo večjih sprememb. Hajduk je še bolj učvrstil svoj položaj, ker je povečal razliko v točkah pred BSK in Dinamom.

V spodnjem delu lestvice sta Radnički in Železničar »pobegnili« Vardaru in Lokomotivi, ki sta tako ostala glavna kandidata za izpad.

Državnemu prvaku ne gre

DINAMO — »SARAJEVO« 2:2

Zagreb, 18. maja. Na stadionu Dinama v Maksimiru je bila danes nogometna tekma I. zvezne lige med Dinamom in »Sarajevom«. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 2:2 (0:2). Gole za »Sarajevom« sta dosegla Jusufbegović v 4. in Živković v 42. min., za Dinamo pa v 50. Čajkovski in 89. min. Dvornič. Sodil je Lemšič iz Splita pred okrog 15.000 gledalci.

Na tej tekmi je bilo veliko neizkoriščenih priložnosti. Pri tem so se posebno »odlikovali« igralci Dinama. Od vseh igralcev je bil najboljši Svarka. Neodločen rezultat v glavnem ustreza poteku igre.

Reprezentanti najslabši

PARTIZAN — »ZAGREB« 1:3

Beograd, 18. maja. Pred okrog deset tisoč gledalci je »Zagreb« danes premagal domačega Partizana z rezultatom 3:1 (2:1). Gole za »Zagreb« so dosegli Tušak v 15., Medved v 25. in 80. minuti, za Partizan pa Herceg v 19. minuti. Sodil je Jovanović iz Sarajeva.

Zagrebski nogometaši so danes popolnoma zasuženo odnesli obe točki iz Beograda. Ni jih ovrnil ugled naprednika, katerega so premagali s pomočjo izvrstne taktične igre.

Reprezentanti Bobek, Milutinović

LESTVICA

Hajduk	21	13	6	2	33:19	32
BSK	21	13	3	5	51:36	29
Dinamo	21	12	5	4	48:30	29
Partizan	21	11	3	7	53:30	25
Crvena zvezda	21	10	5	6	42:20	25
Vojvodina	21	8	5	5	41:30	24
»Sarajevom«	21	8	6	7	40:28	22
»Zagreb«	21	7	5	9	28:35	19
Spartak	21	7	5	9	41:40	19
Proleter	21	6	6	9	27:39	18
Radnički	21	7	2	12	24:31	16
Železničar	21	7	1	13	28:46	15
Vardar	21	3	6	12	19:30	12
Lokomotiva	21	3	3	15	23:66	9

MEDNARODNI TURNIR V MALEM ROKOMETU

Rabotnički prvak

Skopje, 18. maja. Na mednarodnem turnirju v malem rokometu je prvo mesto osvojil domači Rabotnički, ki je v odločitvi tekmi premagal nemško moštvo »Rot-weiss« z rezultatom 8:5.

Igra je bila izenačena do 12 minut pred koncem, ko je moral domači vratar Kadović zaradi poškodbe zapustiti igrišče. Tedaj je bil rezultat 3:3, do konca tekme pa je Kostić povisal rezultat na 5:3 v korist gostov.

Tekma je bila zelo zanimiva. Sodnik Petrovski iz Skoplja je dovoljeval preostro igro in često grešil. Proleter bo vložil protest z utemeljitvijo, da je bil drugi gol dosežen iz offsidea in da se je prvi počasi končal tri minute predčasno.

Železničar : »Vojvodina« 1:0 (0:0)

Spartak : BSK 2:2 (1:1)

Radnički : Vardar 2:1 (1:1)

SPANIJA—ANGLIJA 1:1 (0:1)

Vukac spet v formi

LOKOMOTIVA—HAJDUK 1:3

Pred okrog 20.000 gledalci je Lokomotiva danes vendarle igrala kompletna in nudila močan odpor vodnemu na lestvici. Ze takoj v začetku je Hajduk dosegel dva gola. Ta uspeh je Hajdukove igralce zadovoljil, zato so začeli igrati precej nepovezano. V teh trenutkih je Sinček znižal rezultat na 2:1. Gol je bil dosežen s kaski in ni videti, da je bil, da je bil Beara pokrit, ker se ni premaknil, ko je žoga zletela v mrežo.

V drugem polčasu je Lokomotiva igrala ostro in borbeno. Ko je že

bilo videti, da se bo tekma končala z minimalno zmago Hajduka, je Rebac povisal rezultat na 3:1.

Od štirih kandidatov za državno reprezentanco je pokazal najboljšo igro Vukac.

Železničar : »Vojvodina« 1:0 (0:0)

Spartak : BSK 2:2 (1:1)

Radnički : Vardar 2:1 (1:1)

SPANIJA—ANGLIJA 1:1 (0:1)

Šahovski kotiček

PRVENSTVO SLOVENIJE V SAHU

Brez remija v IX. kolu

Ljubljana, 18. maja. — Na V. prvenstvu Slovenije v šahu so bili v IX. kolu doseženi ti rezultati: Gabrovšek—Levačič 1:0, Benedičič—Mišura 0:1, J. Tomšič—Preinfalk 0:1, N. Tomšič—Stupica 0:1, Puc—Bajec 1:0, Kržišnik—Lešnik prekinjeno. Grošek je bil prost.

Prekinjene in odložene partije iz prejšnjih kol: J. Tomšič—Lešnik 1:0, Puc—Lešnik 1:0, Levačič—Kržišnik 0:1, Stupica—J. Tomšič 1:0.

Stanje po IX. kolu: Gabrovšek 6,5, Puc 5,5, Bajec 5, Kržišnik 4,5 (1), Preinfalk 4,5, Stupica, Grošek, Benedičič 4, Lešnik 3,5 (1), Mišura 3,5, J. Tomšič, Levačič 3, N. Tomšič 2.

PREKINJENE IN ODLOŽENE PARTIJE

Prekinjene in odložene partije iz prejšnjih kol: J. Tomšič—Lešnik 1:0, Puc—Lešnik 1:0, Levačič—Kržišnik 0:1, Stupica—J. Tomšič 1:0.

Stanje po IX. kolu: Gabrovšek 6,5, Puc 5,5, Bajec 5, Kržišnik 4,5 (1), Preinfalk 4,5, Stupica, Grošek, Benedičič 4, Lešnik 3,5 (1), Mišura 3,5, J. Tomšič, Levačič 3, N. Tomšič 2.

VESLAŠKA REGATA V KOPRU

Uspeh obmorskih veslačev

Veslaški klub Nautilus iz Kopra je v nedeljo priredil veslaško regato, katere so se razen Mariborčanov udeležili vsi veslači Slovenije. Najštevilnejše so bili zastopani obmorski klubi, veslači iz Pulja pa so dosegli največ prvih mest. To pa je razumljivo, saj nastopajo za ta klub slusatelji pomorske šole.

Med tekmo je močno deževalo, vendar so tekmovalci klub burji in valovom vtrajali. Proga za člane je bila dolga 1500 m, za članice in mladince pa 1000 m.

Rezultati — moški (novinec): Delise (Izola) 4:15,4, Jadran (Reka) 4:16,3; četverec priklonpe gradnje: Istra (Pulj) Savica (Ljubljana); Jole: Istra (Pulj) 6:18,0, Jadran (Reka) 6:27,5; četverec svobodne gradnje: Jadran (Reka) 5:52,5, Delise (Izola) 5:50,0, Zenske — Jole: Nautilus (Koper) 4:38,0, Jadran (Reka) 4:44,0, Mladinec — četverec priklonpe gradnje: Istra (Pulj) 4:56,8, Savica (Ljubljana) 5:11,0, Jole: I. Nautilus (Koper) 4:16,4, »B. Kidrič« (Piran) 4:22,5.

Mednarodni šahovski turnir v Hamburgu

Hamburg, 18. maja. V VIII. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Hamburgu so bili doseženi ti rezultati: Matanović — Kieninger 1:0, Pirc — Schmit 1:0, Pfeiffer — Heinecke 1:0, Blasas — Relsteb remi, Darga — Castaldi prekinjeno, Beni Tschener prekinjeno, Prins — Lange prekinjeno, Golombek — Stahlberg prekinjeno.

Velmojster Pirc je dobil prekinjeno partijo iz VI. kola proti Italijanu Castaldiju, partijo iz VII. kola proti dr. Langeju pa je izgubil.

Vrstni red po VIII. kolu: Matanović 8, Pirc 5,5, Darga 5 (1), Pfeiffer 4,5, Stahlberg 4 (1), Prins 4, dr. Lange, Castaldi, Tschener 3,5 (1), Kieninger, Heinecke 3,5 itd.

Dvojboj Slovenija — Hrvaška

Vsi udeleženci tradicionalnega šahovskega dvojboja Slovenija — Hrvaška, ki bo 22. maja v Celju, in sicer z Goranske, Ljubljane, Dolenjske in Primorske, odputujejo skupno iz Ljubljane 22. maja z osebnim vlakom ob 9. uri zjutraj. Sobotni mariborskega področja odputujejo iz Maribora istega dne ob 8.20 uri. Dvojboj se začne ob 13.30 uri v prostorih hotela »Savinja«.

Dvojboj SZ — ZDA

Moskva, 17. maja. (Tanjug). Od 29. junija do 8. julija bo v Moskvi šahovski dvojboj na 8 deskah med reprezentanco ZSSR in ZDA. Dvojboj bo štirikrožen, ker bo moral aheralni udeležence odigrati po 4 partije. Skupno bodo odigrali 32 partij.

Sovjetska reprezentanca bo nastopila v tej sestavi: Botvinnik, Smislov, Bronstein, Geller, Keres, Petrosjan, Tajmanov, Kotov. Rezervi: Boloslavski in Averbah.

Reprezentanca ZDA: Reshevsky, D. Burne, Bisguier, Evans, R. Bjurne, Horowitz, Kasdhan, Steiner. Rezervi: Kewitz in Sherwin.

Tabela svetovnega študentskega prvenstva

Št.	Ime	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Totale	Prvenstvo
1	SOVJETSKA ZVEZA	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	JUGOSLAVIJA	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	MADŽARSKA	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4	BOLGARIJA	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5	ČSR	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
6	ISLANDIJA	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2
7	POLJSKA	0	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2
8	ŠPANIJA	0	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2
9	FINSKA	0	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2
10	NIZOZEMSKA	0	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2
11	ŠVEDSKA	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2
12	NORVEŠKA	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2
13	FRANCIJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	2

VESTI IN DOGODKI

ZVEZNA ODBOJKARSKA LIGA

Državni prvak je moral prknoti

Maribor, 18. maja. V prvenstvenem srečanju zvezne odbojkarke lige je danes Brank premagal večkratnega državnega prvaka Crveno zvezdo iz Beograda z rezultatom 3:1 (15:9, 15:9, 8:15, 15:10).

Pred okrog 1500 gledalci je dobro sodil Sobotkajević.

NAMIZNI TENIS

Inteks I zmagoval

Kranj, 18. maja. — Včeraj je bilo zaključeno finalno tekmovanje kranjske namiznoteniške lige. Med petimi moštvi je zmagal Inteks I, ki je vse dvojboje odločil v svojo korist. Razvrstitev ostalih: II. gimnazija 3, Puškarska šola 2, Studentje 1, »Partizan« Stražišče brez točke.

Za zmagovalno moštvo so igrali Remic, Mihelič in Kovačič.

SMUCANJE

V nedeljo mednarodni veslalom

Smučarski klub Enotnost iz Ljubljane bo v nedeljo, 22. maja, na amužiščih pod Jalovcem v dolini Planice priredil VI. mednarodni veslalom. Ta veslalom je zaključno tekmovanje za alpske vozače. Kakor vsako leto se ga bodo udeležili tudi avstrijski, švicarski, nemški in italijanski tekmovalci, ki so se že prijavili. Domači »smučarji« Mulec, Kunšič,

Čevmekelj, Prestor, Zugovic, Zupančič

in drugi, pa se bodo borili za prestižni Priridejilj priklonpe, da bo na tekmovalstvu nad 100 alpskih vozačev. Proga bo dolga okrog 2500 m z višinsko razliko nad 500 m.

Na nedeljsko tekmovanje bo »Putniški organiziral iz Ljubljane poseben vlak, v kolikor bo zalostno siveilo prijavi. Na to opozarjamo, posebej ljubljanske smučarje in planince, ter sindikalne podružnice in šolska vodstva.

Smučarski klub Enotnost Ljubljana

KOŠARKA

Jutri v Mariboru mednarodna tekma

Jutri, 20. maja, ob 16.30 uri bo na igrišču v Ljudskem vrtu mednarodna ženska košarkarska tekma »Danubia« (Dunaj) : Branki.

Pester program v Kranju

Danes bodo v Kranju te-le prireditve:

- ob 15. uri: sindikalno prvenstvo Kranja v namiznem tenisu — Sindikalni dom;
- ob 16. uri: prvenstvena tekma I. slovenske košarkarske lige Triglav : Branki (Mrb) na igrišču Triglava;
- ob 20. uri: namiznoteniški dvojboj članov I. zvezne lige Triglav : industrogradnja (Zgb).

Prireditve bodo v okviru športnega tedna v proslavo desetletnice osvoboditve.

Mlada tovarna z mladimi kadri

»Lama« Dekani. Mnogim ljudem je ta naslov že nekam znan. Večina izmed njih pa ne ve, da je to tovarna ključavnic in kovinske galanterije v Dekanih pri Kopru, ki leže na hribu sredi vinogradov, oljk in skrbno obdelanih leh zemlje.

Zaenkrat gostuje na najmlajša tovarna v Slovenskem Primorju še v Zadržnem domu, vendar se bo kmalu preselila v nove svetle, moderno urejene industrijske zgradbe, ki leže na lepem kraju, na križišču cest, ki peljejo iz Rižane v Koper in Trst, nad novo hladilnico podjetja »Fructus«.

Ostali kraji naše domovine so se po vojni več ali manj industrializirali, v naši Primor-

V dobrem letu so kljub težkim delovnim pogojem dosegli velike uspehe — Tudi v inozemstvu se že zanimajo za njihove izdelke

ski pa se je gradnja industrije razmahnila šele po nedavni priključitvi. Naš živelj, ki je bil navajen in navezan do pred vojne na tržaško industrijo, je z zapužanjem gledal na ta novi razvoj. Živeč ob krivični meji brez sredstev, ga je težko pričakoval.

Začetek tovarne sega v konec leta 1953. Opremo so kupili v Trstu in jo prepeljali tik pred 8. oktobrom 1953 v naše kraje. Ker niso imeli trenutno primernih prostorov so te stroje vskla-

diščili v Kopru in Izoli, največji del pa so pripeljali v Dekane, ki so tako postale sedež novega podjetja. Ta kraj so izbrali tudi vsled tega, ker je prebivalstvo zaradi krivične meje ostalo brez zasluzka, kajti prej so hodili vsak dan na delo v Trst. Ta izbira kraja se je izkazala z ozirrom na poznejši razvoj podjetja kot edina pravilna.

S proizvodnjo so začeli že v začetku leta 1954 v provizoričnih prostorih. Galvanizacijo so zaradi pretesnih prostorov morali namestiti celo v Skofljah. Organizacija proizvodnje je bila zelo težka, kajti bivši lastniki so dobavili samo strojno opremo, brez dokumentiranega tehnološkega procesa, brez normativov, ter podatkov o kapacitetah strojev. Vzporedno z organizacijo in uvajanjem proizvodnje pa so začeli graditi tudi nove tovarniške prostore, začeli priučevati delovno silo in počasi prodirati s svojimi izdelki na domače in pozneje tudi na tuje tržišče. Pri vsem tem jih je vodila stalna skrb za kakovost izdelkov, kajti ravno s to so si tržišče z uspehom prisvojili.

barvanje pisalnih strojev in fotoaparatur. Podjetje se misli specializirati za izdelovanje vseh vrst ključavnic in to tudi cilindričnih ključavnic sistema »Yale«.

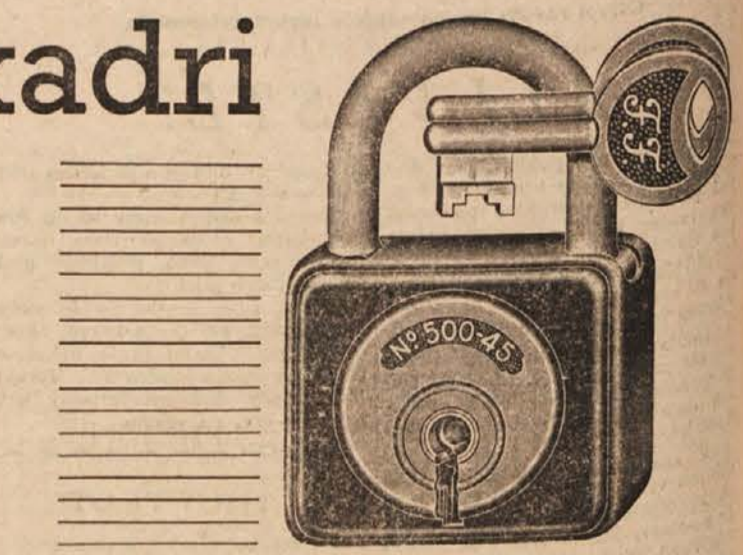
Podjetje je razpisalo anketo o svojih izdelkih. Izid te ankete je bil na vse pričakovanje zadovoljiv. O dobrem poslovanju podjetja govori tudi dejstvo, da je podjetje vrnilo še polovico sredstev najetega posojila, prav tako pa so razdelili že prvi dobiček.

Osnovne surovine za proizvodnjo ključavnic in kovinskih izdelkov so hladno valjani trakovki, žica in vzmetno jeklo, ki jih dobavljata Železarna Jesenice, toda ne v zadostnih količinah. Za manjkajoče količine se v tovarni trudijo, da jih bodo pravočasno nabavili in so na najboljši poti, da tudi to težavo premostijo.

Sto trideset delavcev in delavk šteje ta kolektiv

V podjetju dela okoli 70 % nekvificiranih delavcev oziroma delavk, ki prihajajo na delo iz okoliških vasi. Kvalificirani delavci so prišli iz ostalih krajev. Tudi za te je podjetje preskrbelo. Gradijo stanovanjske bloke v katerih bodo sončna in komfortna dvosobna stanovanja z vsemi potrebnimi pritlikljinami, z lepim pogledom na morje. V podjetju imajo tudi menzo, v kateri se hrani okoli 30 % zaposlenega osebja.

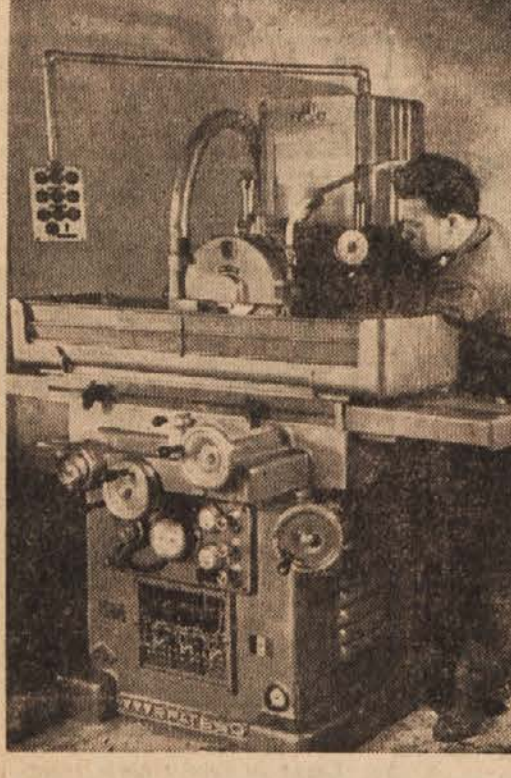
Vodstvo podjetja se zaveda, da zavisi uspeh podjetja predvsem od dobrega kadra. Zaradi tega so organizirali, posebno za delavke, ki do sedaj še niso delale v industriji, strokovna pre-

davanja. Predavanja o delu na strojih, varnosti pri delu, poznavanje orodja in slično so vodili tovarniški mojstri in tehniki. Sedaj pripravljajo nov cikel predavanj, ki jih bodo izpopolnili še s kulturnimi in političnimi temami. Poleg tega bodo v kino dvorani v Dekanih predvajali za kolektiv strokovne filme.

Podjetje skrbi še posebno za vzgojo vajencev. Zanje so organizirali dnevno polurna predavanja iz matematike, tehnične risanje in slovenskega jezika.

Da je ta mlada tovarna z mladim kolektivom v tem dobrem letu svojega obstoja kljub težavam dosegla te uspehe, se ima zahvaliti prizadevnosti in enotnosti celotnega kolektiva, delu organizacije ZK in sindikata.

Najmočnejši hidravlični ploskovni brusilni stroj za brušenje matric za orodja

Brigada za sestavljanje ključavnic. Samo v montirnici je takih brigad 6, od katerih vsaka sestavlja določen tip ključavnice

KUBA - DEŽELA SLADKORJA

Po prvi svetovni vojni je zajela Kubo pravcata sladkorna vrtočlatica, ki pa je po letu 1930 doživela polom. Po drugi svetovni vojni se je proizvodnja sladkorja povzpela skoraj na 5 milijonov ton

Proizvodnja sladkorja ni tako stara, kakor nekateri mislijo. Stari narodi ga niso poznali. Grki in Rimljani pa tudi vzhodni narodi so sladkali jedi z medom, Germani in Stari Slovani pa s sladkim brezovim sokom. Najprej so začeli izdelovati sladkor leta 1573 v Augsburgu v Nemčiji, prvo tovarno za proizvodnjo sladkorja iz sladkorne pese pa so zgradili l. 1801 v Dolnji Šleziji.

Imajo do 18% sladkorja, toda proizvodnja sladkorja iz njih bi bila predraga, zato se je niso lotili. Rentabilna proizvodnja sladkorja za široko potrošnjo je možna skoraj izključno le iz sladkornega trsa in sladkorne pese.

Svetovna proizvodnja sladkorja znaša okrog 30 milijonov ton na leto (pred vojno 25 milijonov ton). Okrog 92% ga še vedno izdelujejo iz sladkornega trsa in sladkorne pese (iz trsa trikrat toliko kakor iz pese). Potrošnja sladkorja pa je različna. V ZDA porabi en prebivalec okrog 50 kg sladkorja na leto, v Angliji 45 kg, v Avstriji 30 kg, v

Franciji 24 kg, na Japonskem 10 kg, na Kitajskem pa samo nekaj čez 2 kg.

Največ sladkorja izdelajo na Kubi, kjer so ogromne plantaže sladkornega trsa. Na leto ga izdelajo blizu 5 milijonov ton, kar je skoraj šestina vse svetovne proizvodnje. Razen sladkornega trsa pridelujejo na tem otoku tudi tobak, toda v primeri s sladkornim trsom je pridelok tobaka majhen. Razen sladkorne in tobakne industrije je tam razvita samo še industrija cementa, druge industrije skoraj ne poznajo.

Takoj po prvi svetovni vojni so začele na svetovnem trgu cene sladkorja naraščati, kar je povzročilo na Kubi pravcato sladkorno vrtočlatico. Plantaže sladkornega trsa in sladkorne tovarne so rasle ko gobe po dežju; pašniki in gozdovi palm so izginjali tako rekoč čez noč; denar je tekel v potokih v deželo, začela se je doba blagostanja in velikega razkošja. V Havani, glavnem mestu Kube (ki šteje okrog 900.000 prebivalcev), so takrat odprli 55 nočnih klubov ter nad tisoč barov in kavarn. Dve največji havanski banki sta dobili namesto železnih vrat vrata iz čistega zlata.

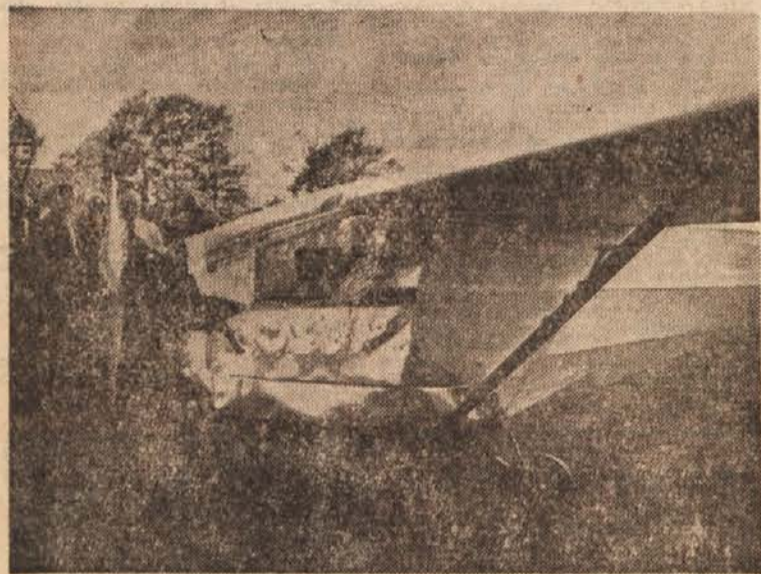
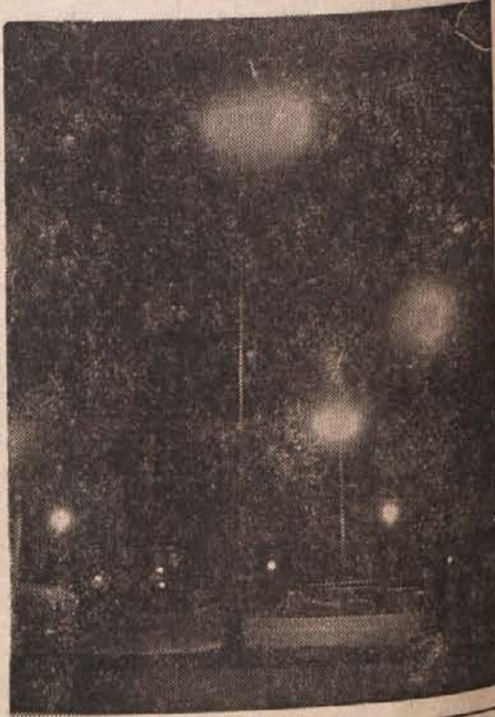
Nezaposleni delavci so z vseh strani sveta hiteli na Kubo, da bi se čez nekaj let vrnili z denarjem v žepu domov. Čeprav se je proizvodnja hitro izpopolnjevala, so mede stalno naraščale.

Leta 1925 je dosegla proizvodnja, ki je bila večidel v rokah ameriških mogotcev, višek. Za predsednika Kube so ti mogli izbrati svojega kandidata — generala Gerarda Macciada, ki je dobil skoraj diktatorsko oblast. Začeli so graditi razkošne palače, v Havani je zrastle Kapitol po washingtonskem zgledu, čez otok so speljali krasne avtostrade. Kapital ameriških magnatov, investiran v proizvodnjo sladkorja na Kubi, se je povzpela na 1600 milijonov dolarjev. Zgradili so 8700 km železnice nalašče za prevoz sladkorja. Skupna proizvodnja je znašala nad 5 milijonov ton. (Vlak naložen s tem sladkorjem, bi bil dolg 3200 km.)

Ta doba pa ni dolgo trajala. Po letu 1930 je prišlo do poloma. Leta 1920 je stal v New Yorku funt sladkorja 23 centov, leta 1934 pa samo 3 cente. Nastala je kriza. Američani so zapuščali plantaže za proizvodnjo, ki je kmalu padla na 2 milijona ton. Tisoč in tisoč delavcev je bilo tako rekoč čez noč na cesti. Medze delavcev — črncev so padle od 15 dolarjev na 25 centov. Kapitalistični magnati so mislili, da bodo z namerno povzročitvijo padca proizvodnje sladkorja dosegli ponovni skok njegovih cen, pa so se zmotili. Namesto sladkorja iz trsa je prišel na svetovni trg sladkor iz pese iz drugih držav. Tako se je na Kubi začela revščina, delavci niso zaslužili niti toliko, da bi se vrnili na svoje domove, in so preklinjali dan, ko so stopili na kubanska tla.

Med drugo svetovno vojno je začela proizvodnja sladkorja na Kubi spet naraščati in se je po vojni — leta 1948 — povzpela na 4.800.000 ton, izvoz pa je dosegel vrednost 511 milijonov pesov. To porast je povzročila povojna konjunktura, ko je bila proizvodnja sladkorja v drugih državah v zastoju. Na Kubi se je spet začelo lepše življenje. Vprašanje pa je, koliko časa bo to trajalo, saj proizvodnja sladkorja v drugih državah hitro narašča, povpraševanje in cene pa so v kapitalističnem svetu odvisne od konjunkturalnega nihanja, ki lahko — kakor smo prej videli — v kratkem času povzroči ne samo zastoj industrije sladkorja, ampak tudi industrije drugih, za življenje potrebnih artiklov, čeprav mora nešteto ljudi na svetu živeti brez njih.

V nekaterih delih Pariza so uvedli novo fluorescenčno cestno razsvetljavo. Na silki vidimo nove svetilke na Champs-Élysées, pritrjene na sedem metrov visokih stebrih

Na sliki vidite motorno letalo, v katerega je vdelan motor DKW avtomobila. Te motorje so prvi vdelali v športna letala v Franciji, sedaj so to storili še v Nemčiji

Raketa 200 km visoko

Ameriški raziskovalci so izstrelili blizu 100 kg težko raketo z instrumenti v višino 200.000 m. Ameriški urad za proučevanje letalstva je sporočil, da so instrumenti, potem ko je raketa dosegla največjo višino, s padali priplavali počasi nazaj na zemljo. Ta uspeh bo strokovnjakom pripomogel, da bodo ugotovili razne še neznane podrobnosti o vesoljstvu.

raste, čeprav je že prekorajčila za rast normalno starost in bi sicer ne rasla več. Deset delov kinetina na milijardni delec rastline zadostuje, da začne celice rasti. Večje količine kinetina pa zavirajo rast. Kinetin ali njemu zelo podobne kemijske snovi izdelujejo v laboratorijih iz živalskega tkiva.

Žabe regljajo v zboru

Ameriški znanstvenik dr. Blair je posnel na zvočni trak več žabjih koncertov in ugotovil, da uporabljajo žabe določene »jezikke«, če v zboru regljajo. V mnogih primerih je bilo laže akustično identificirati posamezne žabe, kakor je možno to storiti prek njihovih psihičnih pojavov. Dr. Blair trdi, da imajo različne v žabjem regljanju važno vlogo, ker preprečujejo parjenje žab iste krvi. Z mnogimi poskusi je ugotovil, da regljajo žabe v svojem narečju.

Kinetin pospešuje rast

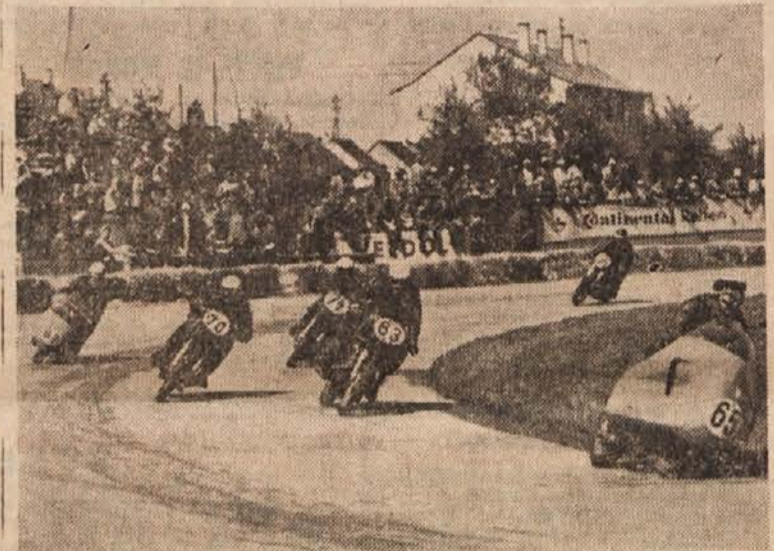
Znanstveniki iz univerze Wisconsin so izolirali in umetno izdelali kemikalijo, ki regulira v naravi rast. To odkritje bi utegnulo omogočiti, da bi strokovnjaki umetno pospeševali ali zavirali rast rastlin ali živalskih celic, morda pa tudi novotvorb, kar bi bilo zelo važno za proučevanje raka. Nova kemijska snov je dobila ime kinetin. Ze malenkostna količina zadostuje, da se restlinska celica razdeli in

AVTOMATIZACIJA AMERIŠKE INDUSTRIJE ima dobre, pa tudi slabe strani

Ameriški časniki so nedavno poročali, da bodo v Detroitu zgradili avtomatično tovarno, ki bo izdelala na uro 100 ogrodič za motorje. V njej bo en sam delavec kontroliral 540 delovnih opravil, vsem ko potrebujejo zdaj za to

ameriška zavarovalnica namerava zamenjati 200 kvalificiranih uslužbencev z elektronskim računskim strojem, ki reši hkrati 12 računskih nalog. Du Pontove tovarne so naredile robota, ki reši v 30 urah naloge, s

se bo našla za vsako »elektronsko prihranjenost« delovno mesto na tucete novih, bolj plačanih in zanimivih zaposlitev. In gospodar največje ameriške avtomatizirane tovarne Thomas Watson je rekel v prekipajočem optimizmu: »Težavnega in nevarnega dela rešenemu delavcu bo prinesla napredujoča avtomatizacija več prostega časa, več veselja in kulture.« Nenadoma sta torej postala avtomatizacija in kultura vzporedni. To se zdi človeku v Evropi nekam čudno.

Smola pred ciljem. DKW motorji so poznani po mnogih mednarodnih zmagah. Na enem izmed zadnjih tekmovanj, ko so nastopili v mednarodni konkurenci za renski pokal, je bila tekmovalcu na DKW motorju že zagotovljena zmaga, toda nekaj metrov pred ciljem mu je odpeval motor in moral se je zadovoljiti šele s petim mestom

Toda Watson dokazuje svojo trditev celo s statističnimi podatki. Njegova družba zaposluje zdaj 34.000 delavcev v šestih tovarnah in izdeluje blizu 4000 različnih izdelkov od preprostih računskih strojev do elektronskih možganov. Njeni dohodki so znašali lani 460 milijonov dolarjev. Naročila za 130 novih »elektronskih možganov« približno po milijon dolarjev in zaposlenih ima 653 učnih moči v 52 tovarniških solah, v katerih se uče vsega, od psihologije do kuhinjskega knjigovodstva.

Ti dozdevni uspehi pa se nam takoj pokažejo v drugačni luči, če si ogledamo isto avtomatizacijo v ameriških pisarnah. Stevilo pisarniških moči, zaposlenih v avtomatiziranih industrijskih podjetjih, je naraslo v zadnjih desetih letih od 5 na 8 milijonov. Upravni aparat je torej še zmeraj močnejši od raznih računskih in knjigovodskih strojev. Papirna vojna je tudi v ZDA tako žilava, da ji industrijski prevrat ne more do živga.

delo 35 do 70 delavcev. V Chicagu bosta dva delavca v avtomatični tovarni dnevno montirala 1000 radijskih sprejemnikov. Doselej so potrebovali za to delo dve sto delavcev, izdelava zdaj na enem stroju, ki opravlja hkrati 12 opravil, 90.000 žarnic dnevno. V začetku mehanizacije je bilo pri tem zaposlenih 70.000 delavcev. Neka

katero bi se ukvarjal matematik 20 let. Du Pont upa, da bo tako prihranil 450.000 dolarjev letno. Tako daleč je torej že napredovala mehanizacija v ZDA. To je prava industrijska revolucija. Ameriški industriji dela tem večje glavice, ker dobi vsako leto doma in iz tujine kakih 700.000 novih delavcev. Ko so se ob izumu prvega računskega stroja zbrali na harvardski univerzi v Bostonu strokovnjaki, da bi ugotovili možne socialne posledice tega izuma, je prof. Norbert Wiener v senzacionalni knjigi opisal bodočo, docela avtomatizirano tovarno. V velikih tovarniških dvoranah ni videti nobenega človeka, le za pisalnimi mizami sedi nekaj inženirjev. Že takrat se je prof. Wiener vprašal, za koga bo nekoga dne obratovala povsem avtomatična tovarna? Kdo bo kupoval njene izdelke, če ne bo več delavcev, ki jih izdelujejo in služijo denar, da so hkrati tudi potrošniki?

V avtomatizirani Ameriki so optimistični. Z geslom »avtomatizacija pomeni kratko malo napredek«, hočejo preskočiti nekaj, česar pa ni moč prezreti. Industrija je pritegnila armado delavcev, industrija usmerja brezposelnost in zagotavlja blaginjo ljudstva. Njena glavna naloga je skrbeti za zaslužek in preživljanje stotisočev delavcev in članov njihovih družin. Tudi na to so mislili v Ameriki in pravijo, da

SONČNA OBALA

PIŠE: GUSTAV GUZEJ
RIŠE: MILAN BIZOVIČAR

16. Miha je s široko razprtimi očmi zrl na peklo v strmini. Groze vzbujajoč pogled na dim in ogenj, pretresljivo pokanje skal in debel, ga je prikovalo na mesto, da ni mogel napraviti niti koraka. Po pobočju se je pripodila srna in v blaznem strahu skočila v jezero. Na več kot dvajset metrov visoki skali je ogenj spodjedel zgojenoto smreko, da je s treskom padla v globino, kjer se je posvetilo na tisoče isker. Zdaj pa zdaj se je med prasketanje razleglo srce trgajoč krič na smrt preplašene živali, ki je zašla v ognjeni obroč. Zaman, ni pomoči.

17. Na ozkem pasu ob jezeru je bilo vse živo. Pisana procesija debelih gozdev, rjavkastih gadov in sivih modrasov je družno polzela proti vodi, čeprav so strupene in nestrupene kače ne marajo. V divjih skokih se je pripodila s skalovja družina gamsov in zviška poskakala v vodo. Blazen strah je združil tudi največje sovražnike živalskega sveta. Za njimi je bil še večji sovražnik, ki je grozil vse uničiti. Gorje pa, če je taki živali ognjen pas zapri pot. Preplašene so potem begale na vse strani in iskale rešilni izhod.

18. Na severozahodni strani se je pripodila po strmini truma polhov. Prav tam je ognjen zubelj segel že globoko v goščavo. Ko so prvi kosmatinci prišli do ognjene ovire, so se ustavili. Skušali so najti prehod na desni, potem pa na levi. Pred njimi ognjena stena, za njimi plamen. Nikjer niso mogli najti varnega prehoda. Nekaj časa so oklevali, potem pa je vsa truma planila v ogenj in v divji naglici prečkala nevarno področje. V bližini je zasmrdelo po osmojem mesu, vendar je večina polhov prišla čez ognjeni pas in se zapodila v vodo.

NEDELJSKI LOVEC

Nekemu lovcu iz Longyona pri Nancyju se je pripetila mučna neprijetnost, ki je vzbudila med njegovimi tovariši mnogo smeha. V gošči sta prisopihala proti njemu dva srnjaka, ki sta ga podrla in zdirljala naprej. Enemu je obvisela za vratom njegova lovske puška in skupaj z njo je sreč odnesel pete.

ČRVI NAJ PAZIMO

Jurček je jaholko. Mati ga pazljivo gleda: »Pazi, ljubček, na črve,« ga opozori. »Če jem jaholko,« odgovori Jurček, »moram pa črvi paziti nase.«

Brez besed

Nedeljski lovec

Največje postajno poslopje

V New Yorku grade novo postajno poslopje, ki bo največje na svetu. Imelo bo 80 nadstropij, na strehi pa »najlepšo razgledno teraso sveta«. Zazidali bodo 456 tisoč kvadratnih metrov ali dvačkrat toliko, kakor meri stavbišče pod najvišjim nebotičnikom sveta Empire State Buildingom. V novem poslopju bo tudi mnogo prostorov za urade. Gradbeni stroški bodo znašali nad 100 milijonov dolarjev.